Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5360 15/28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 6 ՌԷՃԷՊ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5360

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿آره‌وه‌لق﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄՆԵՐ

Այս միջոցին երկու Առաջնորդներ, Արաբկիրի եւ Երզնկայի, հրաժարական տուին իրենց պաշտօնէն՝ առարկելով թէ վեցական տարի է որ կը վարեն զայն, եւ թէ բաւական կը համարին այդքան ծառայութիւն այդ Թեմերուն մէջ։ Այս երկու Առաջնորդներն ալ իրենց Թեմին կողմէ բողոքի եւ գանգատի առարկայ եղած չըլլալէ զատ, գոհունակութեան եւ համակրութեան ալ արժանացեր էին, ըսել է որ ստիպուած չէին հրաժարելու։ Արդէն ե՞րբ տեսնուած է պաշտօնէի մը կամ Առաջնորդի մը կամովին հրաժարումը, որուն պաշտօնավարութիւնը դժգոհութեան պատճառ եղած ըլլայ։ Այդպիսիներ ոչ թէ չեն ձգեր իրենց պաշտօնը կամաւոր հրաժարմամբ, այլ քանի՛ բողոք ու գանգատ աւելնայ իրենց դէմ, այնքան աւելի կը յարին ու կը փարին իրենց պաշտօնին, ըսել ուզելով Թեմականներուն թէ որչափ որ դուք մեզ չէք սիրեր, բայց մենք զձեզ կը սիրենք եւ ձեզմէ բաժնուիլ չենք ուզեր։

Ասոր ճիշդ հակառակն է ներկայ հրաժարողներուն պարագան։ Ոչ մէկին եւ ոչ միւսին դէմ դժգոհութեան ձայն մը չէր լսուած։ Հօտ ու հովիւ զիրար հասկցած, իրարու համակրած եւ իրարու բաղդին կապուած կ'երեւային։ Ուստի անակնկալ մը եղաւ իրենց հրաժարականը որ յանկարծ երեւան ելաւ, մինչ իրենք Կ. Պոլիս կը գտնուէին եւ մինչ իրենց վիճակայինները միամտաբար կը հաւատային թէ Առաջնորդնին առժամեայ բացակայութենէ մը ետք՝ մօտ օրէն պիտի դառնային։

Դժուար չէ գուշակել ուրեմն թէ ի՛նչ դառն տպաւորութիւն գործած պէտք է ըլլայ այս հրաժարականներուն յայտնութիւնը իւրաքանչիւր Թեմականներուն վրայ։ Ասոնցմէ մէկ մասին, այն է Արաբկիրցիներուն զգացած եւ որոշածը, դեռ ծանօթ չէ, իսկ միւս մասին, այսինքն Երզնկացիներուն տպաւորութիւնը եւ որոշումը յայտնի եղաւ արդէն. փութացեր են ընդունիլ իրենց ուղղուած առաջնո՛րդական հրաժարականը, ներգործելով սա զգացմամբ թէ, քանի որ դուն զմեզ չես ուզեր եւ կը հրաժարիս մեզմէ, մենք ալ քեզ չենք ուզեր։

Շիտակ խօսելով՝ աւելի աւելի ողջամիտ դատողութիւն եւ ուղիղ տրամաբանութիւն չէր կրնար ըլլալ, մանաւանդ թէ շատ ալ բնական եւ մարդկայնօրէն հոգեբանական է Երզնկացւոց այս ընթացքը։ Մարդիկը միշտ սիրած եւ յարգած էին իրենց Առաջնորդը եւ կը կարծէին թէ փոխադարձն ալ իրենք կը վայելէին անկէ։ Ուստի բնական չէ՞ թէ զարմանք եւ զայրոյթ միանգամայն պիտի զգային, օրին մէկը իմանալով յանկարծ թէ Առաջնորդնին կը լքանէ զիրենք։ Ուրիշ ի՛նչ կրնային ընել իրենց յուսախաբութեան տրիտուր մը հատուցանելու համար։

Եւ արդէն ամենէն չնչին սկզբունքն ալ է ընդունիլ ո՛ եւ է հրաժարական, որ կը մատուցուի ի դէպս եւ յանդէպս, ի՛նչ պաշտօնէ եւ ինչ առթիւ կ'ուզէ թող ըլլայ։ Որովհետեւ պաշտօնեայ մը, Առաջնորդ, տեղապահ, փոխանորդ եւլն. պէտք է որ սիրով եւ սրտով փարած ըլլայ իր պաշտօնին, ոչ թէ ակամայ վարէ զայն, ոչ թէ թախանձանքով եւ աղաչանքով ընդունիլ տալու իրեն։ Ակամայ աշխատութիւն եւ պաշտօնավարութիւն օգուտ չի բերեր բնաւ ո՛չ իրեն եւ ոչ ալ Թեմին։

Հետեւապէս Երզնկացւոց այս վարմունքը, արդիւնք առողջ դատողութեան եւ լուրջ խորհրդածութեան, ապացոյց մըն է իրենց ուշիմութեան եւ արժանի՝ օրինակ հանդիսանալու համանման պարագաներու մէջ։

Միայն թէ մեր գիտցած եւ ըսելու իրաւունք ունեցած բանը սա է թէ գաւառի մը Առաջնորդի բերանը արդարացուցիչ պատճառաբանութիւն մը չէ ըսել թէ «Վեց տարի ծառայեցի, այլ եւս բաւական կը համարիմ»։ Առաջնորդութիւնը Վիճակի մը հետ պսակումը ըսել է, ցկեանս պաշտօն մըն է, որուն պայմանաժամ չունի, առժամեայ պաշտօնավարութիւն մը չէ, որ մարդ ելլէ ըսէ թէ այսքան տարի վարեցի, այլ եւս բաւական է։ Իրաւ է որ բուն իսկ Վիճակին հետ պսակումը եպիսկոպոսութիւն է, բայց ընտրեալ Առաջնորդ մը երբ գոհացուցիչ պաշտօնավարութիւն ունեցած է, եպիսկոպոսական մատանին գրեթէ իր մատը անցուցած կը սեպուի, զի ուշ կամ կանուխ ձեռնադրութեան պիտի արժանանայ։ Ինչպէս որ Նաբոլէոն կ'ըսէր թէ «Ամէն զինուոր մարէշալի գաւազան իր պայուսակին մէջն ունի», այնպէս ալ ամէն Առաջնորդ եպիսկոպոսական մատանին իր մատն ունի, բաւական է թէ գիտնայ իր դիրքը, պաշտօն ու կոչումը, ինչպէս եւ իր կառավարած հօտին հոգեբանութիւնը։

Աս այսպէս ըլլալով հանդերձ՝ անուրանալի իրողութիւն մըն ալ կայ, զոր պէտք չէ զանց ընել ու չխոստովանիլ, այն է որ թէ՛ Մուշեղ եւ թէ Դանիէլ վարդապետի հրաժարականը անկեղծ է։ Ձեւի համար չէ, իրենց վարկը փորձելու եւ վերահաստատելու միջոց մը չէ։ Այսպիսի անկեղծութիւն մըն ալ իր արժէքն ունի։

ՑՈՒՍԱՒ

ԱՆԳԼԻՈՅ
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Այս ընդարձակ երկրին աշխարհագրական սքանչելի դիրքը գլխաւոր պատճառ մըն է, որով իր վաճառականութիւնը շատ զարգացած ու աշխարհիս չորս ծայրերը ծաւալած է։ Բովանդակ Անգլիոյ մէջ 35,000 քիլոմէթր երկաթուղի կան, որոնք բոլոր նաւահանգիստները ներքին քաղաքներու հետ կը կապեն, երկաթէ ցանցի ձեւ մը առնլով։ Ասկէ զատ՝ բազմաթիւ հեռագրի եւ հեռաձայնի գիծեր առեւտրական յարաբերութեանց ընդարձակութեան զօրաւոր ազդակներ եղած են։ Բոլոր գետերն ալ նաւարկելի են եւ ջրանցքներով իրարու միացած։

Մաքսային դրութիւնը չափաւոր է. ճարտարարուեստի եւ սնունդի վերաբերեալ նախնական նիւթերու վրայ մաքս չկայ։

Հանքային արտադրութիւնը կը բաղկանայ հանքածուխէ (160 միլիոն թօնօ), երկաթէ (8 միլիոն թօնօ), կապարէ, զինկէ, պղինձէ, քաոլինէ եւ աղուճակէ։ Իսկ բուսական բերքերն են Իրլանտայի մէջ վուշ։ Սկովտիոյ մէջ կան մարգագետին եւ արօտավայր՝ 120,000 քառ. քիլոմէթր, այսինքն՝ երկրին 30% մասը. անտառը քիչ է (10,000 քառ. քիլոմ.)։ Երկրագործական բերքը 225 միլիոն հեքթոլիտր. ցորեն, վարսակ, արմտիք, գարի, բաթաթէս եւ այլն։ Կանեփ, վուշ եւ բամպակ, ընդամէնը 300 հազար կենդինարի չափ։ Ընտանի կենդանիներէն էշ, ձի, ջորի, եզ, ոչխար եւ դանազանք, 44 միլիոն 190 հազար հատ ունի, որոնցմէ տարեկան 70 միլիոն քիլոկրամ գեղմն կը խուզեն։

Անգլիոյ մէջ հանքածուխի եւ երկաթի տեղական հանքերու մեծաքանակ ըլլալը գլխաւոր պատճառը եղած է որ մեքենական եւ այլ ճարտարարուեստներ կատարելագործութեան գագաթնակէտին հասած ըլլան. բամպակեղէն հիւսուածքի կեդրոնը Մանչեսթր, Լոնտոն, Գլասքօ եւ այլ քաղաքներու մէջ 50 միլիոն ճախարակ (պրօշ) կը համրուին։ 70 միլիոն քիլոկրամ գեղմն հիւսելով՝ վշագործութեան համար 2 միլիոն ճախարակ պատրաստ կը գտնուին. այս արհեստը Իրլանտայի մէջ շատ ծաղկած է։ Մետաքսագործութիւնը Ֆրանսայէն նուազ է։ Ձուլածոյ արտադրութիւնը տարեկան 8 միլիոն, երկաթեղէն շինուածները 2 միլիոն 200 հազար եւ պողպատի շինութիւնները 2 միլիոն թօնոյի չափ են։

Ձուլածոներու քանակը Ֆրանսայի քառապատիկն է, հանքածուխը Ֆրանսայէն 8 անգամ աւելի։ Ոսկերչութիւն, ապակեգործութիւն, թիթեղագործութիւն եւ այլն յառաջդիմական մեծամեծ քայլեր առած են։ Անգլիական ճարտարարուեստին վրայ գաղափար մը կարենալ կազմելու համար՝ սա չափ ըսենք թէ 2 միլիոն ձիու ույժ, այսինքն Ֆրանսայէն 3 անգամ շատ մեքենական զօրութիւն կը գործածուի։

Արտածելի նիւթերն են գլխաւորաբար հանքածուխ, երկաթ, ձուլածոյ, մեքենայ, երկաթէ տախտակ եւ անգլիական ասուի։ Բամպակեղէնը աշխարհիս չորս կողմը կ'ուղարկէ. նաեւ կաշեղէն, կըզմինտր, հանդերձեղէն եւայլն։

Ֆրանսայի հետ ունեցած առեւտրական յարաբերութեանց արժէքն է 1 միլիառ 730 միլիոն Ֆր.։ Ներածեալ նիւթերն են արմտիք, շաքար, բամպակ, սուրճ, մետաքս, լեղակ, գեղմն (100 միլիոն Ֆր.), րօմ, ձկան իւղ, կանեփ, տորոն, ծխախոտ, փայտ, մուշտակ, կալի, բրինձ, մահոն, կարագ, անդիկ, պղպեղ եւ այլն։ Արտածութիւնն է 5 միլիոն Ֆր., իսկ ներածութիւնը՝ 9 միլիառ 500 հազար Ֆր.։ Նաւահանգիստները այցելող նաւերու տարողութիւնը 60 միլիոն թօնօ է, Ֆրանսայի 3 անգամը։ Զարմանալի է որ այսքան զարգացեալ ու աշխատասիրութեան, ձեռներէցութեան եւ խոհեմութեան տիպար ժողովուրդ մը դեռ կ'ուզէ վաղեմի չափերու եւ կշիռներու դրութիւնը անփոփոխ պահել։ Թէեւ անգլիական վաճառատուններու մէջ ֆրանսերէն կը խօսուի, սակայն Անգլիոյ հետ գործ ունեցող ֆրանսացի վաճառականը անգլերէն գիտնալ ստիպուած է։

Ա.

ԱՐՁԱԿ ՔԵՐԹՈՒԱԾ
ԼՈՒՍՆԿԱՅ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Երեք անգամներ լիալուսնի ճերմկուկ հատիկներ անտեսանելիօրէն նուրբ, բեհեզէ երիզներուն վրայէն մաղուելով, քամուելով՝ լուսաւորեցին պանդուխտի պաղերես սենեակս։ Դէմի բարդ ի բարդ լեռներուն ետեւէն խոյո՛ր սկաւառակը կը շուլլուէր, կը վերելակէ դանդաղ գլորումով մը, նոր հարսի նազանքով։ Հիմա բարձրացած է ալ. երկու զուգաչա՛փ նոճիներու անհամար ճեղքերուն մէջ ցանցնուած, կախուած կը նայի ինծի, մինչ ես՝ խորհուրդներով ակաղձուն գլուխս ձեռքերուս մէջ առած՝ կը խոկա՛մ։ Պանդուխտի խաներ, գիշերուան պէս մռա՛յլ ու թախծոտ։

* * *

Լայն անկիւն մը, լե՛րկ ու մերկ։ Պարզ աթոռ մը տախտակ գրասեղանի մը առջեւ զետեղուած ու անկողին մը սենեակին բազմոցին վրայ փռուած, լուսինի՛ն դէմ, տախտակ՝ գետին, տախտակ՝ առաստաղ ու պատեր, որոնք կը մօտիկնան իրարու իս սեղմելու համար իրենց ամբութիւններուն մէջ։ Լուսինին տեսքը միայն կը կենդանացնէ սենեակս։ Միակ գեղօրն է ան, որ կը դրուագէ ալեզա՛րդ օրմերը սենեակին։ Մինակութեա՛նս, պանդխտութեա՛նս մէկ հատիկ ընկերը։ Անկողինիս վրայ անձնդիւր կ'երկննամ, լուսինին դէմ։ Խոկմո՛ւնք։ Անդաձմո՛ւնք։ Աչքս կը սեւեռե՛մ երկնակամարին վրայ։ Պլնումս կը ցուցադրէ ինծի արծաթ փայլի բիւրաւո՛ր հատիկներու ցանցնումով խառնուած աղօտ այերին մէջ կորսուած պճլտացո՛ղ աստղներ, բիւրազան, այլազան, վառվռուն, մորմոքուն, խունկ ու սեւեռուն [illegible] չողանքով վէ՛ս նայուածքներ, [illegible] կնակառոյց պշնումներ, յայրա՛տ քթթումներ, զանազան արտայայտութիւնով։ Կա՛յ զոյգ մը աստղ աչուկներ ալ, որոնք առա՛նց ուրիշ անդ նայելու գէթ ժա՛մ մը վրան սեւեռած ըլլան։ Ո՛չ... Հեշտաեռս — պա՛րզ, թիթե՛ղ հեշտանք մը, մանրանկարը առասականին — մէջ քանի մը կրակ կը ձգեմ, պանդուխտի օճախս մէջ անթեղուած մոխիրներ, որոնք չեն մոխրցած տակաւին, ինչպէս չէ՛ մարած տակաւին այն կայծը կուրծքիս, որ աւա՛ղ լքողին մխչատակը կը մարմնացնէ։ Մեծկակ բո՛ւք մը լամբային շրթին՝ ու ահա աշխատութիւնս դադրած է ա՛լ եւս։

Ժամ մը վերջ։ Հեշտաեռս կը սկսի եղանակաւորել ջրի վժացող դաշնաւորութիւններ։ Կ'ուզեմ ասոր ձայնակցեցընել կլկլակիս կլկլոցին բամբ չնչտերը։ Անդին, սամավարիս քով կը զետեղեմ կլկլակս ալ, որուն մուխքաչը, օձապտոյտ գալարումներո՛վ մինչեւ պառկած տեղս կ'երկարեմ։ Երբեմն, մեղրցած կրակներ կը թափին վար, հեշտաեռս տակէ ծակոտիկէն, որոնք հաւաքուած, հրադոյն տարտամ լոյս մը կը ցոլացնեն։ Իրիկուան զով սիւզը անարգել նե՛րս կը սահի անվարագոյր պատուհաններուս կոտրած ապակիներուն անհամա՛ր բացուածքներէն։ Դուրսը ծառերը կը սարսռան ու սաղարթները կը խարշափին, կը թափթփին։ Առուակին շրշիւնքը կուգայ կը խառնուի այս մելամաղձին ու կը սրբուրիմ։ Պա՛ղ օդ, պա՛ղ ջուր, պա՛ղ սենեակ։ Խորհուրդնե՛րս ունիմ միայն, որ կը վառին՝ առա՛նց կրակի, հրաշտանքի։ Ջերմակ լոյսի հակադիր սեւ աստուերներ կ'երեւակայուին, կ'ընդգրկեն իրար՝ սենեակի՛ս մէջ։

*

Հիմա լուսինը օրօրտկող նոճիներու գագաթն է բարձրացած — աշտանակներ որոնք լոյսի գունդը կը ցուցադրեն — հեւացող հովէն սարսռացող սաղարթներուն հետ իր չողերը կը ծռմռեն ու չեն կոտրիր, ինչպէս առջեւէս անցնող վէտ-վէտում առուակին վրայինները ալ։ Հեռո՛ւէն նուագածուի մը ջութակին լացող խաղերը կ'ալեծփեն իս։ Կը մտաբերե՛մ։ Պանդուխտի՛ կեանք, ինչու նմանցնեմ այս կեանքը հարուստի՛ մը որ մէկ բուպէի մէջ աղքատացա՛ծ է։ Հիմա սիրելիներն իրարու քո՛վ են. իրարու վշտերը կը մեղմեն, խնդակից կ'ըլլան իրարու. մինչ ե՛ս — ո՛ւֆ։ Մե՛ծ, երկա՛ր ո՛ւֆ ձայնարկութիւնը բերանս մաքրով կը լեցնէ. կրծուցքիս է թէմպէքին. կը հագամ։ Հեշտաեռս ծորակը կը դարձնեմ, կը լեցնեմ գաւաթս լուսինի՛ լուսով, ո՛ւմպ ումպ կը քաշեմ։ Լուսինը կը խընդա՛ց վրաս կարծես, ու Վէնիւսը՝ իր խրախուսա՛ղ նայուածքով կը մխիթարէ իս. հեռուի նուագածուին լարին վրայ կը թոթուացնէ, կ'ողբերգէ «Փիրևառընա ձա՛ն ատյանմազ» յուզիչ մէկ «սուզինաք»ը։ Կը յուզուիմ. հեղգութիւն մը կը ծանրանայ վրաս։ Կը պառկիմ, աչքերս սեւեռած լուսնին ամո՛ւն, գո՛րշ, պա՛ղ երեսին, որուն վրայ անդրադարձա՛ծ կը տեսնեմ կարծես իր դէմքին ցոլացումը։ Վերջակէտ։

Կիւրին Կ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱՅԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ
ՏԵՂԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՐԹԵՐԸ
Բ.

Ամերիկեան որթերէն Րիփարիա կոչուածը, ծլումին նայելով՝ մացառի նման տեսարան մը կը պարզէ։ Այս տեսակէն առաջ եկած որթերուն թիւը, այսօր, 100էն աւելի է թէեւ, սակայն ասոնց մէջ ամենէն զօրաւոր, խոշոր եւ հաստատարուն, կատարեալ ճիւղաւորում ունեցող ընտիր որթերը քանի մը հատ են միայն։ Այգեբաններու համար ուշադրութեան արժանի կէտ մըն է թէ րիփարիաները տնլի լաւ կ'աճին աւազոտ, կաւային կարծր հողերու մէջ։

Խճաքարերով լի նուազ բերրի հողերուն մէջ իսկ կ'աճի, մանաւանդ ասանկ հողերու մէջ րիւբէսդրիսներու չափ լաւ աճող ուրիշ որթ չկայ։ Այս վիճակը պատճառ կ'ըլլայ որ բոլոր ճիւղերը զօրեղ եւ ուղղաձիգ կերպով մեծնան մինչեւ իսկ ջրոտ խաւերու մէջ, երաշտութենէ անվնաս մնալով։ Ամենէն բարեբեր հողին մէջ տնկելով րիւբէսթրիսը, յաջողութիւն ձեռք կը բերուի թէեւ, բայց ասանկ հողերու մէջ՝ րիփարիաները աւելի լաւ կ'աճին, այն գերազոյն պատճառաւ որ, րիփարիաները րիւբէսդրիսներէն աւելի պըտուղ տալու տրամադրութիւն ունին, միայն թէ րիփարիաները՝ րիւբէսդրիսներու չափ դալկութեան չեն տոկար։

Վիթիս պէրլանտիէրին կրային հողերու շատ լաւ յարմարելուն՝ ամերիկեան որթատունկերուն մէջ ամենէն կարեւորն է. 60–70% կիր պարունակող հողերու մէջ չի դալկանար, պատուաստը լաւ կ'ընդունի, պատուաստին առատ պտուղ տալուն կը նպաստէ, աճումը շատ ուժեղ է միջակ մեծութեամբ, առաջին տարիները կամաց կամաց կը մեծնայ, ճիւղերը բարակ, կարճ, աչնան՝ մեծ։ Երբեմն գէշ կը փայտանայ, բայց երրորդ տարիէն սկսեալ՝ տակաւ կը զարգանայ։

Ամէն կողմ բաւականաչափ կը մեծնայ, հետեւաբար առաջին տարիներուն ցոյց տուած վտիտութիւնը հողին անյարմարութեան վերագրելու չէ։

Այսքան ընտիր յատկութիւններով օժտուած ըլլալով հանդերձ՝ ցարդ, չընդհանրանալուն պատճառը չալով (չէլիկ) խիստ դժուարաւ բռնելն է, ինչպէս եւ չկարծրանալը։ Բայց հետզհետէ ընդհանրանալու վրայ է։

Ցուրտ երկիրներու մէջ կիրի աւելի դիմացող տեսակներէն տնկելը լա՛ւ է։ Ասիկա տաք երկիրներու համար լաւ է, գարունը ցուրտ եւ անձրեւոտ տեղերը ուշ՝ եւ դժուարաւ կը պտղի, ընդհանրապէս սիլիմէ և sekofիլիմէ հիւանդութեանց կ'ենթարկուի։

Ֆիլօքսէրայի դէմ շատ դիմացկուն է. պէրլանտիէրի ճիւղերէն կազմուած փընջակները րիփարիա եւ րիւբէսդրիսներու փնջակներէն աւելի զերծ կրնան մնալ Ֆիլօքսէրայէն։

Պէրլանտիէրի արմատները աւելի շատ թիւպէրօզիթներ կ'ունենան, բայց փոքր եւ երեսանց կ'ըլլան։ Ֆիլօքսէրայի դէմ դիմացկունութեան աստիճանը 17 է, որ ամերիկեան որթատունկերու ամենէն ընտիր տեսակներէն կը համարուի։

Ամերիկեան որթերու պակասութիւնները անհետացնելու եւ առաւելութիւնները չատցնելու համար՝ խառնուրդներ առաջ բերած են։ Ամենէն նշանաւոր տեսակները հետեւեալներն են, Րիփարիա—րիւբէսդրիս, թէ՛ րիփարիայէն եւ թէ րիւբէսդրիսէն աւելի զօրաւոր տունկ մըն է։ Րիփարիա – պէրլանտիէրի, Ֆիլօքսէրայի դէմ բաւական կը դիմանայ, միայն նօտօզիթէններ ունենալով՝ թիւպէրօզիթ քիչ անգամ կը պատահի։ Այտընի կուսակալութեան Ջէչմէի եւ Ուրլայի կողմերը, մասնաւորաբար Թուրքիոյ կրային տեղերը այգի նորոգելու համար, կրնանք ըսել թէ ամենէն նախընտրելին րիփարիա–պէրլանտիէրին է։

Սօլօնիս կոչուած կոչուած որթատունկը րիփարիա–րիւբէսդրիս–քոնտիքանսի միաւորումէ առաջ եկած խառնածին մըն է, թէ՛ Իզմիրի եւ թէ Երէնգիւղի մէջ ասոր նկատմամբ կատարուած փորձերէն կը հետեւցնենք թէ մեր երկրին մէջ այգի նորոգելու համար ուշադրաւ որթ մըն է. տնկուածներէն 70% կը բռնէ։ Արմատները նօտօզիթներ շատ ունին, Ֆիլօքսէրայի շատ չի դիմանար, խոնաւ տեղերու լաւ կը յարմարի, մանաւանդ աղ պարունակող հողերու։

Սուլթանիէ կոչուած խաղողը սօլօնիսի վրայ պատուաստուած ատեն՝ առաջին տարիները շատ առատ պտուղ կու տայ, թէեւ Ֆիլօքսերան ճարակած ատեն՝ աճելէ կը դադրի։

Պարզ որթերու, ամերիկեան որթերու հետ միացումէն առաջ եկած խառնածիններէն՝ վինիֆէրա պէրլանտիէրին դալուկի ամենէն շատ տոկացողներէն ըլլալով, Ֆիլօքսերան՝ քիչ, կիրը՝ շատ եղած տեղերը տնկելու համար յարմարագոյնն է։

Նախորդ եւ սոյն յօդուածով մեր հակիրճ ուսումնասիրութիւնը ամփոփելով կ'ըսենք։ Դալուկի ամենէն շատ դիմացողը վիթիս պէրլանտիէրին է. այգիներու վերանորոգման առթիւ ուշադրութեան առնելու կէտերէն մէկն ալ հողին պարունակած կիրին քանակութիւնը որոշել է. անոր քանակութեան համեմատ որթի տեսակ մը կը նախընտրուի։ Նոյնպէս 16–20 աստիճան տոկունութիւն ունեցող որթերը իւրաքանչիւր հողի համար կրնայ նախընտրուիլ. 14–15 աստիճան տոկունութիւն ունեցող որթատունկերը միայն աւազոտ եւ խոնաւ այսինքն ֆիլօքսէրա շատ չտարածուելիք հողերու մէջ տնկելու է։

Իսկ 13 աստիճանէ վար տոկունութիւն ունեցող բոլոր որթերն ալ ֆիլօքսէրա ճարակած ու ճարակման ենթակայ տեղերէն եւ ոչ մէկուն մէջ տնկելու է։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ

Նախարարական տագնապը.—Դեռ լուծում չկայ.—Նախարարական մասնակի փոփոխութիւն.—Զանազան զրոյցներ.—Էտուարտ Է. ազատ-փոխանակութեան կուսակից։

Լոնտոն, 22 սեպտ.—Դահլիճին վերակազմութեանը մասին դեռ պաշտօնական զեկոյց մը չեղաւ, ուրկէ կը գուշակուի թէ մասնակի փոփոխութեան համար մեծ աշխատութիւն կը կատարուի։ Զրոյց կայ թէ Պ. Պրոտրիք պիտի թողու պատերազմական նախարարութիւնը, ուր, հանրային կարծիքին նայելով, այնքան մեծ կարողութիւն մը ցոյց տուած չէ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Լորտ Ճորճ Համիլթընի տեղ Հնդկաստանի նախարար պիտի ըլլայ եւ թէ այդ լուրը հեռագրուած է Կալկաթա, Պամպէյ, Սիմլա ու Մատրաս։ Տէյլի Մէյլ կը հրատարակէ հեռագիր մը Սիմլայէն եւ քաղուածքներ երկրին կարգ մը լրագիրներէ, որոնք դէմ կը խօսին Պ. Պրոտրիքի Հնդկաստանի նախարար անուանուելուն վրայ, զոր յարմար չեն գտներ այդ պաշտօնին։ Միանգամայն զրոյց կայ թէ Լորտ Քիչնէր ետ պիտի կոչուի Հնդկաստանէն, ուր կը գտնուի հիմա իբրեւ ընդհանուր հրամանատար բրիտանական բանակին, եւ պատերազմական նախարար պիտի անուանուի։ Այդ լուրը Էտինպուրկէն ելած է եւ արդիւնք կը նկատուի այն իրողութեան թէ զօրավար Սըր Արչիպալտ Հընթէր, Սկովտիոյ ընդհանուր հրամանատարը, քիչ ատենէն Հնդկաստան պիտի ուղեւորի։ Կ'ըսուի թէ հոն պիտի յաջորդէ Լորտ Քիչնէրի որ Լոնտոն պիտի վերադառնայ։ Միւս կողմէ կը ծանուցուի թէ Սըր Արչիպալտ Հընթէրի Հնդկաստան ուղեւորիլը քանի մը շաբաթ առաջ որոշուած էր։ Պէնկալի բրիտանական բանակին ընդհանուր հրամանատարութիւնը պիտի ստանձնէ։ Միեւնոյն միջավայրին մէջ կ'ըսուի նաեւ թէ Լորտ Քիչնէրի ներկայութիւնը Հնդկաստանի մէջ ամէն ատենէ աւելի անհրաժեշտ է։

—Պ. Կիպսըն Պօուլս, որ այնքան շատ հարցումներ կ'ընէ Երեսփ. Ժողովին մէջ, բարեկամի մը նամակ մը ղրկեր է զոր կը հրատարակեն իրիկուան լրագիրները։ Այդ նամակին մէջ Պ. Կիպսըն Պօուլս կ'ըսէ թէ Պ. Օսթէն Չէմպըրլէն յայտարարեր է որ հակառակ է իր հօրը ելմտական ծրագիրներուն եւ թէ Պ. Պալֆուրի նախարարութիւնը բացարձակապէս դէմ է սննդեղէններու վրայ մաքս դրուելուն,

---

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (25)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Բ.

Այն ատեն, յուսահատական տագնապի մը մէջ, Ուարատին հազարապետին հետ ունեցած խօսակցութիւնը պատմեց, առանց յայտնելու ո՛ւր տեղի ունենալը եւ սիրած մարդուն անունը։ Իր գլուխը կրթնցուցած ծերունի ամուսնոյն ուսին վրայ, իր դժնդակ խոստովանութիւնը բրած էր։ Իշխանը, չափազանց տժգունած, մտիկ կ'ընէր լռիկ կերպով։ Մինչ նշմարեց որ ամուսնին սիրտը նախանձոտ անձկութեան մը մատնուած էր ու ցաւագին դառնութիւն մը կը պատուէր չրթունքներուն վրայ։ Իշխանը անողոք մնաց ու իր սպիտակ գլուխը չխոկցաւ երբեք։ Սակայն ձայնը կը դողդողէր քիչ մը, երբ ըսաւ.

—Եւ այն մարդը որ ինքզինքը սիրել տուած է քեզի, տը Ֆոնթընէյ կոմսը չէ՞։

Մինչ իշխանուհին կը սարսռար ամօթապարտ եղած։ Իշխանը անոր բերնին վրայ դրաւ ձեռքը, ըսելով.

—Մի պատասխաներ, կը բաւէ։

Իշխանը պահ մը խորհեցաւ, յետոյ յամրօրէն ըսաւ.

—Աղջիկս, շնորհակալ եմ ցոյց տուած անկեղծութեանդ համար։ Չեմ ուզեր տխուր եւ դժբաղդ տեսնել քեզ... խօսք կու տամ որ բան մը չպիտի պատահի քու սիրած մարդուդ... բայց ի փոխարէն, դուն ալ խոստում մը պէտք է ընես, այն է հեռացնել տը Ֆոնթընէյ կոմսը ... սիրելի զաւակս, քու շահուդ համար է որ կը պահանջեմ այս զոհողութիւնը... շատ քիչ օրեր ունիմ ապրելու այս աշխարհի վրայ։ Իմ մեռնելէս յետոյ, եթէ երբեք կը սիրէ քեզ, ամուսնացէք իրարու հետ։ Բայց թէ՛ իմ եւ թէ քու շահուդ համար պէտք չէ իմացուի որ կոմսը սիրահարդ եղած է։ Պահէ՛ քու բարի համբաւդ, խնայէ՛ իմ պատւոյս, չար մարդոց ծիծաղէն ազատէ զիս, եւ մնացեալը ինծի ձգէ. ո՛չ ոք նախատինք պիտի ընէ քեզի կամ վիշտ պիտի պատճառէ։

Իշխանուհին կրկնապատկեց իր հեծկլտուքները ու մռմռաց.

—Որքա՛ն ազնիւ ու բարի էք։

—Ո՛չ, սիրելի աղջիկս, զոհար սէր մը կը տածեմ քու նկատմամբդ. աս է պատճառը։ Կը տեսնես որ ծեր եմ, հետեւաբար խոհեմ։ Աչքիս քննութիւնը կատարելով կը տեսնեմ որ ես աւելի յանցաւոր եմ քու նկատմամբդ, քան որչափ դուն չես։ Երիտասարդները երիտասարդներուն կը վայլեն, իսկ ես սպիտակահեր ու խորշոմած, իմ զառամեալ ծերութիւնս քու քնքուշ գարուններուդ հետ միացնելու ոճիրը գործեցի։ Հրեշտակային բարութեամբ, քու ամենէն թանկագին տարիներդ նուիրեցիր ինծի, կեանքիս վերջը գեղեցկացուցիր. շատ ապերախտ պիտի ըլլամ, եթէ երբեք չմոռնամ այն յանցանքները՝ որով կ'ամբաստանես ինքզինքդ, ինծի ընծայած երջանկութեանդ լիշելու համար միայն։

Իշխանուհին իր ամուսնին ոտքերուն տակ կը գտնուէր, իր արցունքոտ աչքերուն մէջէն ժպտելով։ Իշխանը վերցուց զայն ու իր սենեակը առաջնորդեց։

—Աղջիկս, գնա՛ պառկէ եւ մի վախնար...

Ցաջորդ օրը, ժամը տասնին ատեն, Ուարատին հազարապետը կը պատրաստուէր դուրս ելլելու, Արման տը Ֆոնթընէյ կոմսը գտնելու համար, երբ ծառան իմացուց թէ Թուլզա իշխանը ու զօրավար կոմս Բոլլոբէտօ կ'ուզէին տեսնել զինքը, Շվարցպուրկ իշխանին կողմէ։ Հազարապետը, զարմացած, ընդունեց զանոնք. ժպիտով մը լսեց զօրավարին խօսքերը, որ յայտարարեց թէ իր այցելութեան նպատակն էր հասկնալ Շվարցպուրկ իշխանուհիին եղած նախատինքին պատճառը։ Ուարատին չվճռատեց։ Ո եւ է դիտողութիւն չըրաւ իր հակառակորդին տարիքին վրայ. սա յայտարարութեամբ գոհացաւ.

—Պարոններ, անմիտ մըն եմ ես։ Հաճեցէք հաղորդել Պ. Շվարցպուրկ իշխանին թէ իր տրամադրութեան տակ կը գտնուիմ։

Հետեւեալ օրը, հազարապետը ու իշխանը հրազէնի երկու հարուածներ փոխանակեցին Բրաթէրի մէջ։ Իշխանին արձակած գնդակը ջախջախեց հազարապետին թեւը։ Ուարատինի վկաները յետոյ հաւաստեցին թէ իշխանը առանց նշան առնելու քաշած էր հրազէնը։ Ցաջորդ օրը, Ֆոնթընէյ կոմսը արձակուրդ կը ստանար Պ. տը Վիլնուազիէն ու Ֆրանսա կը դառնար։ Տասնըութը ամիսէ յետոյ միայն տեսաւ իշխանուհին։ Այրի, եկած էր Բարիզի մէջ անցընել իր սուգը։ Օրինական ժամանակամիջոցէն յետոյ, ամուսնացած էին. ամբողջ տասը տարի՝ լիակատար երջանկութիւն մը վայելած էին մինչեւ այն իրիկունը, երբ Արմանի վառարանին մէջ կնոջ մը ստորագրութեամբ հեռագիր մը գտած էր կոմսուհին։

(Շարունակելի)

սակայն հաւատք չընծայուիր Պ. Չէմպըրլէնի ու որդւոյն միջեւ կարծիքի անհամաձայնութիւն գոյութիւն ունենալուն։ Միւս կողմէ Տէյլի Նիւզ կը հրատարակէ Պ. Արթուր Չէմպըրլէնի հետ կատարուած տեսակցութիւն մը։ Գաղթային Նախարդ. Նախարարին եղբայրը յայտարարեր է թէ Պ. Պալֆուրի նպատակին քուէ տալով ամէն ընտրող՝ սննդեղէններու վրայ մաքս դրուելուն քուէ տուած պիտի ըլլայ։ Պ. Արթուր Չէմպըրլէն կը կարծէ թէ ներկայ նախարարութեան պարտութիւնը անխուսափելի է երեսփոխանական յառաջիկայ ընտրութեանց ատեն։ Տէյլի Քրոնիքլ կ'իմանայ թէ Պ. Չէմպըրլէնի առաջարկութեանց մէջ կայ կէտ մը, որ է աշխատութեան նախարարութիւն մը հաստատել եւ 220 քիլօ ցորենի վրայ 5 ֆր. մաքս սահմանել, հարիւրին հինգ՝ կարագներու, հաւկիթներու ու երկրագործական զանազան բերքերու եւ հարիւրին տասը՝ ձեռարուեստի ապրանքներու վրայ։ Այս լուրը, սակայն, պէտք է վերապահումով ընդունիլ։

—Պիրմինկէմէն կը հեռագրեն թէ մըտադրութիւն կայ Դաշնակցութիւն մը կազմել որ ամէն միջոցներով պիտի աջակցի Պ. Չէմպըրլէնի պայքարին։

—Պահպանողական Մընթլի Ռիւիւ ամսաթերթը որ հիմա լոյս պիտի հրատարակուի, այն օրը ուր Պ. Պալֆուր Շէֆիլտի մէջ իր մեծ ճառը պիտի արտասանէ կառավարութեան նկատական քաղաքականութեանը վրայ,—պիտի հրատարակէ Լորտ Սէլպիի մէկ յօդուածը։ Լորտ Սոլզպէրիի որդին խօսիլ պիտի քննադատէ Պ. Չէմպըրլէնի ծրագիրը եւ բրիտանական ազատ-փոխանակութիւնը փախելու որ եւ է փորձ։

—Սթանտ. աղբիւրէ լուր մը կը հաղորդուի որ ցոյց կու տայ թէ նախարարութեան մասնակի փոփոխութիւնը ինչ պատճառով այնքան կ'երկարի եւ թէ ինչու համար չորս նախարարներ, վերջերս, Պալմորալի դղեակը գացին։ Այդ լուրին նայելով, Էտուարտ Թագաւորն ալ հակառակ է Պ. Չէմպըրլէնի պահանջած մաքսապաշտութեան եւ թէ բնաւ համամիտ չէ Պ. Պալֆուրի մաքսապաշտ քաղաքականութեան։ Վերջերս, Էտուարտ Է. սա խօսքերը ուղղեց Անգլիոյ ազնուականութենէն ամենաբարձր անձնաւորութեան մը։

«Միշտ պիտի հակառակիմ այն միջոցներուն որոնք կրնան սննդեղէններու գինը բարձրացնել եւ հետեւաբար ազգաբնակչութեան վիճակը աւելի դժուարացնել։»

Էտուարտ Է. Թագաւորը որ գահը բարձրանալէն ի վեր ցոյց տուած է թէ իր նախորդներէն աւելի պետական մարդ է, բնական է որ մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ դահլիճին անդամներուն վրայ։ Ասկէ կարելի է հետեւցնել որ Էտուարտ Է. կը բաղձայ կատարելապէս համաձայնիլ Պ. Պալֆուրի հետ նկատական ծրագրին վրայ, զոր նոր դահլիճը իր խորհրդարանական յառաջիկայ ծրագրին մէջ պիտի մտցնէ։ Էտուարտ Է. ասկէ զատ միայն պիտի հաւանի նոր նախարարներուն անուանման։ Կարելի է հետեւցընել նաեւ թէ Պ. Պալֆուր ալ պիտի աշխատի մեղմացնել իր մաքսապաշտ ընթացքը՝ համակերպելու համար Էտուարտ Թագաւորին բաղձանքին։

—Առաւօտ. լրագիրները զեկոյց մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանելով թէ նախարարական նոր անուանումները քանի մը օրէն պիտի հաղորդուին։ Այդ յապաղումը պէտք է վերագրել այն իրողութեան թէ Էտուարտ Է. տակաւին պատասխան մը տուած չէ իր այն գրոյն զոր Պալմորալ ուղղած է Լորտ Մինթօի։ Այդ պատասխանէն կախում ունի անուանեալ քանի մը անուանումներ։ Այս անորոշութիւնը, սակայն, այնքան ճիշդ չերեւար, քանի որ Լոնտոնի եւ Պալմորալի միջեւ հեռագիրը կայ. Նաեւ թէ երբ հարկ ըլլայ, ծածկագիր հեռագրով ալ կարելի է հաղորդակցիլ, վասն զի Լորտ Մինթօ անշուշտ իր հետ ունի Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ծածկագրութեան բանալին. Նաեւ թէ ամփոփական պարագայի մէջ Լորտ Մինթօ կրնայ երեսուներկու ժամէն Լոնտոն դառնալ։

ՖՐԱՆՍԱ

Բիլեռն-Ֆէռռանի մէջ.— Պ. Քոմպի ճառը.— Խաղաղութեան համաժողովը։

Բարիզ, 23 սեպտ.— Ինչպէս յայտնի է, նախարարապետ Պ. Քոմպ հոկտ. 11ին ներկայ պիտի գտնուի Բիլիռն-Ֆէռռանի մէջ կատարուելիք հանդէսին՝ Վէրսէնժէթօրիքսի համար կանգնուած յիշատակարանին բացման առթիւ։ Այդ հանդէսին առթիւ պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը պիտի խօսի կառավարութեան անունով, բայց Պ. Քոմպ ի պատիւ իրեն սարքուած հացկերոյթին ատեն պիտի խօսի։ Նախարարապետը, այդ ճառին մէջ, պիտի խօսի քաղաքական այն խնդիրներուն վրայ որոնք Ս. ժողովին պիտի ներկայացուին յառաջիկայ նստաշրջանին՝ 20 հոկտ.։

Ռուան.— Խաղաղութեան համաժողովը այս առտու ալ գումարուեցաւ։ Պաշտպանութեան իրաւունքի մասին կարգ մը որոշումներ ընդունուեցան։ Միւս կողմէ համաժողովը որոշեց կատարելապէս համբերելի օրինաւոր դաշնադրութիւններ չնկատել այն պաշտպանողական դաշնադրութիւնները որ դաշնակից ազգութեանց վրայ պարտաւորութիւն կը դնեն օգնել անոր որ ուրիշ որ եւ է ազգութեան կողմէ յարձակում կրէ եւ այդ կերպով օրինաւոր ինքնապաշտպանութեան վիճակի մէջ գտնուի։ Համաժողովը կը յայտարարէ թէ այդ պաշտպանողական դաշնադրութիւնները կատարելապէս օրինաւոր ըլլալու համար, պէտք է որ դաշնակից ազգութեանց իւրաքանչիւրը միւսներուն խոստանայ, իրենց միջեւ եւ կամ երրորդ ազգութեան մը միջեւ ծագելիք վէճերը իրաւարարութեան ենթարկել, նոյն իսկ այն պարագային երբ այդ երրորդ ազգութեան հետ կապուած չըլլան իրաւարարութեան դաշնադրութեամբ մը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոր յածանաւակ մը.—«Ֆորվէրց»ի խմբագիրը։

Պէրլին, 22 սեպտ.— Երէկ Տանցիկի մէջ ջուրը իջեցուեցաւ նոր յածանաւակ մը որ Զիբենի պիտի յանձնուի։ Պէրլինի առաջին քաղաքապետ Պ. Քիրշնէր որ կայսեր կողմէ ղրկուած էր, նաւին անունը դրաւ։ Նախ երախտագիտութիւն յայտնեց Վիլհէլմ կայսեր որ մեծ պատիւը ըրած է զինքը ներկայացուցիչ կարգելով. յետոյ նոր յածանաւակին անունը դրաւ, որ է Պէրլին։

—Ֆորվէրցի խմբագրապետ Պ. Բիւհպայն որ տասնըհինգ օր առաջ բանտարկուած էր, կայսեր հրամանով ազատ արձակուեցաւ։ Ինչպէս կը յիշուի, Պ. Բիւհպայն չէր ուզած յայտնել անունը այն զինուորին որ իրեն տեղեկութիւն տուած էր Պէրլինի մէկ զօրանոցին մէջ զօրքերուն ենթակայ եղած խոշտանգումներուն վրայ՝ ենթասպաներուն կողմէ։ Պ. Բիւհպայն այդ պատճառով բանտարկուած էր։ Վիլհէլմ կայսրը արձակման հրամանը տուաւ, նոյն անձին ձերբակալումը իբրեւ մեծ անճարակութիւն մը նկատելով։

ՓԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Վաւերացման պայմանաժամը.— Նոր առաջարկութիւններ։

Ուաշինկթըն, 22 սեպտ.— Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը Քոլոմպիայէն որ եւ է հեռագիր չստացաւ պայմանաժամի երկարում խնդրող՝ ջրանցքին դաշնադրութեան վաւերացմանը համար, որուն պայմանաժամը կ'աւարտի այս գիշեր կէս գիշերին։ Այսօր կը յայտարարուի թէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի կողմէ Պ. Հէրրանի հաղորդուած անպաշտօն տեղեկութեանց նայելով, Պոկոթայի մէջ (Քոլոմպիոյ մայրաքաղաք) կ'աշխատուի համաձայնութիւն գոյացնել իրաւախոհութեամբ մը որ Քոլոմպիոյ նախագահին իրաւունք պիտի տայ դաշնադրութեան մը համար բանակցիլ ուղղակի Մ. Նահանգաց հետ։ Կը կարծուի թէ քիչ ատենէն նոր առաջարկութիւն մը պիտի ըլլայ։

ԻՏԱԼԻԱ

Նախարարութիւնը.— Նոր փոփոխութիւններ։

Հռոմ, 23 սեպտ.— Այլ եւս բնաւ չի խօսուիր Պ. Ծանարտէլլիի դահլիճին մասնակի փոփոխութեանը վրայ։ Նախարարապետը, Ռուսիոյ կայսեր Հռոմ այցելելէն ետքը միայն, նկատողութեան պիտի առնէ թափուր մնացած նախարարական պաշտօններու յաջորդ ընտրելու գործը։ Կարելի է նաեւ թէ որոշում մը տալու համար սպասէ Խորհրդարանին գումարման որ նոյեմբերին տեղի պիտի ունենայ։ Ըսուեցաւ թէ ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը պիտի յանձնուի արմատական կուսակցութենէն Պ. Մարքորայի, փոխանակ Պ. Ճոլիթթիի։ Այդ առաջարկութիւնը արդարեւ եղած է Պ. Մարքորայի, բայց նախարարապետը յայտարարեր է որ աւելի աղէկ է առժամաբար ինք վարէ նոյն նախարարութիւնը զէթ առայժմ։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Պապը.— Ռամբոլլա կարտինալը.— Արտաքին գործոց նախարարութիւնը.— Այցելութիւններ։

Հռոմ, 22 սեպտ.— Պիոս Ժ. Պապին ալ ոտքը կը ցաւի, որով պարտէզին մէջ պտոյտները ընդհատեց, բայց ունկնդրութիւնները կը շարունակէ։

—Ռամբոլլա կարտինալը հրաժարեցաւ իր բոլոր պաշտօններէն, բաց ի Ս. Պետրոսի աւագերէցութենէն, որպէս զի ժամանակը նուիրէ պատմական կարեւոր գործի մը։

—Շատ հաւանական կը նկատուի Սամփոլլի կարտինալին անուանումը՝ իբրեւ արտաքին գործոց նախարար Վատիկանի։

—Նոր Պապին գլխաւոր թերթը՝ Տիֆէզա պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Պիոս Ժ. մասնաւոր ունկնդրութիւն մը պիտի նուիրէ Իտալիոյ կայսեր՝ կաթոլիկ վեհապետներու յատուկ արարողութեամբ։

—Նոյն թերթը կը ծանուցանէ թէ Պ. Լուպէ պիտի չկրնայ ընդունուիլ Պապին կողմէ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լոնտոնի բնակիչները.— Ծննդաբերութիւնները.— Կիները.— Մահերը.— Զանազան տեղեկութիւններ։

Լոնտոն, 22 սեպտ.— Լոնտոնի կոմսութեան Խորհուրդը հրատարակեց կարեւոր վիճակագրութիւն մը, որուն համաձայն Լոնտոնի բնակիչներուն թիւն է 4,536,641, առանց հաշուելու մայրաքաղաքին կեդրոնը, որ ուրիշ Խորհուրդի մը իրաւասութեանը ենթարկուած է։ Ամբողջ մայրաքաղաքին կեդրոնը ու բոլոր ծայրերը միասին, Չէրինկ-Քրոսէն 24 քիլօմեթր շրջանակի մը մէջ, բնակիչներուն թիւն է 6,581,402։ Ծննդաբերութիւնը հետզհետէ կը նուազի. առաջ հակառակ ժողովուրդը առաջուանէ նուազ համախմբուած է։ Կիներու թիւը խիստ շատ է այրերէն, սպասուհիներու թիւին հետեւանքով։ Անցեալ տարի մահերու թիւը հազարին 17.1 է, ինչ որ նուազ է քան համեմատաբար եւրոպական միւս մայրաքաղաքներուն, բաց ի Ամսթէրտամէ, Պրիւքսէլէ եւ Սթոքհոլմէ։ Մէկ շրջանակ միայն թաղապետական բաղնիք չունի։ Թաղապետական վեց հարիւր մասնաւոր պարտէզներ կան։ Թաղապետական Խորհուրդը ունի նաեւ թրամուէյի 140 քիլոմեթր գիծ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՏՐԱՄ ՄԸ

Մոնաքոյի մէջ.— Իտալիոյ հիւպատոսարանին քարտուղարը.— Սպանութիւն.— Ինքնութիւն։

Մոնաքօ, 22 սեպտ.— Այսօր, ժամ 10ին երկաթուղիի երկու պաշտօնեաներ Մոնաքոյի իտալական հիւպատոսարանին գրասենեակներուն մէջ գտան նոյն հիւպատոսարանին քարտուղար Պ. Լուի Սթէլլայի մարմինը, գետինը պառկած։ Կուրծքին վրայ խորունկ վէրք մը ունէր, ուրկէ առատ արիւն հոսած էր։ Մօտակայ սենեակի մը մէջ արիւնոտ դաշոյն մը մոռցուած էր։ Հաստատուեցաւ որ մարդասպանը, գրասենեակը մտնելու համար, սպասած էր Տիկին Սթէլլայի մեկնելուն, որ ամէն օր դուրս կ'ելլէ։ Դաշոյնը սպանիական զէնք մըն է՝ նիքելէ կոթով եւ 25 սանթիմեթր երկայնութեամբ ու 3 սանթիմեթր լայնութեամբ։ Պ. Լուի Սթէլլա 33 տարեկան էր. փոքրիկ սիրուն աղջիկ մը ունի։ Կը կարծուի թէ այդ ոճրին շարժառիթն է նախանձը։ Արդարեւ, իտալացի մը՝ Լուի Լուչէ անուն՝ ժամանակէ մը ի վեր կը հալածէր Պ. Լուի Սթէլլան։ Այդ մարդը Մարսիլիոյ իտալական հիւպատոսարանին մէջ ծառայած էր, երբ Պ. Լուի Սթէլլա հոն կը պաշտօնավարէր։ Լուչէ կը մեղադրէր Պ. Լուի Սթէլլան թէ յարաբերութիւններ ունի իր կնոջ հետ. ասոր համար ոխ պահած էր անոր դէմ։ Երեք անգամ փորձած էր զայն սպաննելու։ Անգամ մը ընդհանուր հիւպատոս Պ. Սիմոնէթթի իր սենեակը կանչելով երկու հակառակորդները, փորձած էր զանոնք հաշտեցնել, բայց Լուչէ ուխտելով սպառնացած է Պ. Լուի Սթէլլայի որ փախած էր։ Լուչէ հիւպատոսարանէն վտարուելով Մարսիլիոյ մէջ առեւտրական գործակալութիւն մը հաստատեց։ Վերջերս Մոնաքօ եկաւ։ Պ. Լուի Սթէլլա անհանգիստ, ոստիկանութեան դիմեց։ Թէեւ հսկողութիւն կատարուեցաւ, սակայն կ'երեւայ թէ Լուչէ, չի գիտցուիր ինչպէս, յաջողած է հիւպատոսարան մտնել եւ հոն դաշունել իր հակառակորդը։

ՀՆԱԽՕՍԱԿԱՆ ԳԻՒՏԵՐ

Ե. դարու հնութիւններ.— Տուն մը գիւտը.— Երեւան հանուած դամբաններ ու կարեւոր գիւտեր։

Յունաստանի կրթական նախարարութիւնը Տէլոսէն լուր առած է թէ կատարուած հնախօսական պեղումներուն հետեւանօք շատ կարեւոր գիւտ մը եղած է։ Քրիստոսէ առաջ, Ե. դարուն շինուած տուն մը երեւան հանուած է անաղարտ վիճակի մէջ։ Մանրամասնութիւնները յայտնի չեն տակաւին։ Այդ տունը ունի կամարակապ նկուղներ եւ երկու շատ խորունկ հորեր, մարմարէ շրջանակներով. շատ մը կարեւոր արձանագրութիւններ գտնուած են։

—Նախկին Թէրմոսի մօտ, Եթովլեան դաշնակցութեան գլխաւոր քաղաքներէն մէկը, Պ. Սօթիրիատէս յաջող խուզարկութիւններ կը կատարէ ընդարձակ դամբանաբլուրի մը վրայ։ Բազմաթիւ դամբաններ կը պարունակէ, որոնցմէ երկուքը հետազօտուած են։ Առաջինը, բաց ի ածխացած ոսկորներէ, կը պարունակէ նիզակներու բազմաթիւ ծայրեր, անագապղինձէ զոյգ մը խիթան, ոսկեզօծ արծաթէ երկու արձանիկներ, մէկը ամբողջ, իսկ միւսը կտոր կտոր եղած, որ յաղթանակը կը ներկայացնէ. նաեւ երկաթէ տախտակ մը, ծածկոցի երեսէն, արծաթէ ուրիշ տախտակով մը պատուած. Այս վերջինին վրայ կը գտնուի գեղեցիկ պատկեր մը՝ որ ձիաւորներու կռիւ մը կը ներկայացնէ։ Այդ դամբանը աւելի կարեւոր գիւտերու պատճառ եղած է։ Եթովլեան արծաթէ երկդրամեան մը երեւան հանուեր է, որուն մէկ կողմը կայ Եթովլի գլուխ մը, միւս կողմը՝ Աթենասի մը։ Այս դրամին վրայ գտնուած նշաններէն կը հասկցուի թէ այդ դամբանները Եթովլեան դաշնակցութեան ատենին կը վերաբերին։ Ասկէ զատ՝ դամբանը կը պարունակէ ոսկէ ծանր թագ մը, արծաթէ պնակներ, անագապղինձէ մեծ ջահակիր մը եւ կնոջ պատկերով զարդարուն քար մը, հիանալի գործքի մէջ ու արուեստով շինուած։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առեւտրական ուսուցումը Մ. Նահանգաց մէջ.— Ամերիկեան դաստիարակութեան ոգին.— Դրամի պաշտամունքը։

Ռըվիւ Բոլիթիք է Բարլըմանթէր մէջ շահեկան յօդուած մը հրատարակուած է Մ. Նահանգաց մէջ կատարուած ուսուցման վրայ։ Առեւտրական ուսուցումը մասնաւոր շահեկանութիւն մը ունի Մ. Նահանգաց մէջ։ Հոն, առեւտրական միջին եւ բարձրագոյն դպրոցներ ի վեր կը հանեն գաղափարներու եւ ձգտումներու ամբողջութիւն մը, որ գերազանցապէս դրական եղող ժողովուրդի մը մօտ, արդիւնաւորութիւնը կ'ըլլայ կեանքի իտէալի մը, ընկերական բարոյականի մը։ Առեւտրական բարձրագոյն կրթութիւնը Եւրոպայէն ներմուծուած է։ Դպրոց առեւտրական կրթութեան առաջ բերած բարոյական ազդեցութեան, կը տարբերի Եւրոպայինէն։ Մ. Նահանգաց մէջ այդ տեսակ կրթութիւն մը գերագոյն նպատակը չի համարուիր պատուապետական անգործութեան մը։ Եանքիներու երկրին մէջ, կ'ուսուցանեն որ կեանքը միակ ճշմարիտ նպատակ մը ունի, այն է ուժեր սանձել եւ սպառել։ Ամերիկեան առեւտրական վարժարանի մը ճակատը սա խօսքը դրոշմուած է տնօրէնին կողմէ. «Ամէն ինչ ոսկւոյն շուրջը կը դառնայ»։ Ընդհանրապէս դրամի պաշտամունքն է որ կ'ուսուցուի Ամերիկայի մէջ, եւ ատիկա է յատկանշական կողմը ամերիկեան դաստիարակութեան։

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄԸ

Ծառերու վրայ ապրող մարդիկ.— Ոտքերնին չգործածող սերունդ մը։

Նոր Կուինէէի մէջ մարդկային եզական սերունդ մը գտնուեր է վերջերս։ Այդ զարմանալի մարդիկ ճախճախուտներու մէջ կը բնակին եւ երբեք առիթ չեն ունեցած քալելու։ Այդ ճախճախուտները այնպիսի բոյսերով ծածկուած են որ նաւերը չեն կրնար երթեւեկել։ Մարդիկ ծառերու վրայ ապաստանած՝ հիւղակներ կառուցած են հոն։ Ասոնց անդամները, այսինքն ոտքերը բնաւ գործածելի չեն անոնց մօտ։ Սրունքներնին ու ոտքերնին շատ տկար են, մինչ իրենց իրանը ու թեւերը զօրաւոր։ Հազիւ ոտքի վրայ կրնան կենալ ու բանի մը կռթնած կը քալեն կապիկներու պէս։ Շահեկան է գիտնալ թէ այս մարդիկը գետնին վրայ բնակելու պարագային՝ պիտի կրնա՞ն պէտք եղածին պէս գործածել իրենց սրունքները։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եւրոպական մայրաքաղաքներու բնակիչներուն գրաւած տեղը.— Ծնունդներու վիճակագրութիւն մը։

Հաշուուած է որ եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ ամէնէն աւելի Բարիզցին է որ քիչ տեղ կը գրաւէ։ Բարիզի մէջ, իւրաքանչիւր մարդու քսանըհինգ քառակուսի մեթր տարածութեամբ տեղ կ'իյնայ։ Պէրլինցին՝ երեսուն քառակուսի մեթր՝ մարդ գլուխ։ Հռոմի մէջ ալ նոյնն է համեմատութիւնը։ Քօբէնհակի մէջ յիսուն քառակուսի մեթր։ Լոնտոնի մէջ, որ չորսուկէս միլիոն հոգի կը պարունակէ, վաթսունըհինգ քառ. մեթր։ Յետոյ կուգան Տրէզտա ու Ամսթէրտամ՝ երեսունըհինգ, Համպուրկ եւ Վիէննա՝ հարիւրին։ Մինիխ՝ հարիւր յիսունըչորս եւ Բէլթա՝ երկու հարիւր ութսունը ութ։

— Հետաքրքրաշարժ վիճակագրութիւն մը հրատարակուեցաւ վերջերս 1901ի ծնունդներուն վրայ, 100,000 է աւելի բնակիչ ունեցող քաղաքներու համար։ Ծնունդները սա համեմատութեամբ եղած են.— Լօտզ՝ 47.1, Մանհայմ՝ 43 9 եւ Նիւրէմպէրկ՝ 41.3, հազար բնակչի վրայ։ Միակ ոչ-գերմանական քաղաքի մը, Ռոզարիօ տէ Սանթափէի մէջ (Արժանթին) 40 հոգի ծնած են հազար բնակչի վրայ։ Մէկ միլիոն բնակիչ ունեցող քաղաքներու մէջ Մոսքուա՝ 30.9, Վիէննա, Լոնտոն, Պէրլին, Նիւ-Եորք եւ Բարիզ՝ 21.3 Ֆրանսայի հետեւեալ քաղաքները. Լիոն, Պորտօ եւ Թուլուզ՝ 19 կամ 18։ Ռիօ տը Ժանէյրօ ամենէն վերջը կուգայ, այն է 17.4։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 25 սեպտ.— Երեսփ. ժողովը ընդունեց երեսփոխ. Չէխ Ֆոն Բլաշէքի առաջարկին բանաձեւին անյապաղութիւնը, որով կը պահանջէր երրորդ տարի զօրքերը զէնքի տակ պահելու մասին պատերազմական նախարարին հրամանագիրը ետ առնել։ Վիճաբանութեանց պահուն Պ. Սէքնէ առաջարկեց այդ բանաձեւին կցել օրինագիծ մը, որով կառավարութիւնը կ'արտօնուի միայն 59,200 հոգի զէնքի կոչելու, այսինքն նախկին թիւն չափ։ Արմատական Չէխերը եւ արմատական Գերմանները խստիւ բողոքեցին այդ առաջարկութեան դէմ եւ երբ ատենապետը յայտարարեց թէ այդ առաջարկութեան վիճաբանութիւնը անկարելի է, նոյն կուսակցութեանց բողոքները այնքան սաստիկ եղան որ ժխոր առաջ բերին։ Պ. Սէքնէ ստիպուեցաւ ետ առնել իր առաջարկութիւնը, որով ֆոն Բլաշէքի բանաձեւին վիճաբանութիւնը շարունակուեցաւ առանց միջադէպի։

—Երեսփ. ժողովը անմիջական ընթերցումով ընդունեց նոր [illegible] ներու վերաբերեալ օրէնքը։ Պաշտօնական զեկոյցի մը նայելով, Աւստրիոյ մէջ երեք տարի ծառայող զինուորներուն արձակումը մօտալուտ է։

ԲԷՆՏԷՐՍՊՈՒՐԿ.— Քէմպ, Վիլճէնի եւ Բոթայի հետ Տրանսվալի զօրավարը իր ծնողաց պաշտօնէն դադրեցաւ եւ կայսրութեան խորհրդական անուանուեցաւ։

ԼԱ ՀԷ.— Լա Հէի իրաւարարական ատեանը հոկտ. 3ին պիտի գումարուի՝ Վէնէզուէլլայի վէճը քննելու։

ԲԱՐԻԶ.— Իտալիոյ Թագաւորը պիտի պատասխանէ Բարիզի քաղաքապետութեան Խորհուրդին հրաւէրին։

—Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը կը հերքէ այն լուրը թէ Ֆրանսայի, Անգլիոյ ու Սպանիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած ըլլայ Ափրիկէի արեւմտեան հիւսիսային կողմը թեւակալութիւն մը հաստատելու համար։

ՏԱՐՄՇՏԱՏ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը հոս ժամանեց։ Նիքոլա կայսեր հետ Վիէննա ու Հռոմ պիտի երթայ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ նախարարապետ Պ. Ծանարտէլլի տակաւին հիւանդ ըլլալով՝ պիտի չկրնայ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին հետ Բարիզ երթալ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Այն գերման ելմտագէտները որոնց հետ տեսակցեցաւ Ռուսիոյ ելմտական նախորդ նախարար Պ. Վիթէ, կը յայտարարեն թէ անոր ուղեւորութեան նպատակն է 625 միլիոն ֆր.ի նոր փոխառութիւն մը կնքել, որուն Ռուսիա պէտք ունի՝ իր երկաթուղիներու շինութիւնը աւարտելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ բամպակին նոր բերքը շատ նըպաստաւոր է։

ԲԷՆՏԷՐՍՊՈՒՐԿ.— Օդերը աղէկ ըլլալուն հետեւանքով՝ այս տարի երկու անգամ խոտ հնձուեր է Բէնտէրսպուրկի շրջականները, ինչ որ ցարդ նմանը չտեսնուած պարագայ մըն է։

ՊԷՐԼԻՆ.— Ռումանիոյ Թագուհին պտոյտ մը առած պահուն երբ կառքէն կ'իջնէր, վար ինկաւ եւ ոտքը վնասուեցաւ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Բէչքէրի մէջ, Հունգարիոյ հարաւային կողմը գիւղ մը, մինչեւ հիմա նմանը չտեսնուած դէպք մը պատահեցաւ։ Թաղապետական Խորհուրդին անդամները, եօթը հոգի, ամէնքն ալ իրարու ազգական, անձնասպան եղան։ Համայնքին սեպհական անտառ մը վաճառուած ըլլալով, Խորհուրդին անդամները դրամը ստացած եւ իրենց միջեւ բաժնած էին։ Գործը երկար ատեն գաղտնի մնաց. այն օրը երբ երեւան ելաւ, քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամները, իրենց արարքին հետեւանքը չկրելու համար, որոշեցին անձնասպան ըլլալ եւ այնպէս ալ ըրին։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սանիէյի ատրիճան տրուեցաւ Պրուսայի վերաքննիչ ատեանին անդամներէն Գրիգորիս էֆ.ի. Սալիսէի ատրիճան՝ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան նկարիչներէն Ստեփան էֆ.ի։

— Գոզան գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Պուրտուրի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Մագհար պէյ, որուն յաջորդեց Գըրշէհրի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Տավուտ էֆ.։

— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սեւ Լերան պաշտօնեաներէն Բոսկոբիցայի մէջ արտասովոր պատուիրակ Պ. Նեկոր Բոռովիչի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Արմաշի Դպրեվանքին փոխ-վանահայր Դուրեան Տ. Եղիշէ եպիսկոպոսի, Գերմանիոյ մէջ առեւտրական խորհրդական Պ. Պուշի եւ դատական ու կրօնական գործոց նախարարութեան վիճակագրութեանց դիւանին առաջին միւլազիմ Ալի Շէվքէթ պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Հայոց Պատրիարքարանին Տնտեսական Խորհուրդին անդամ Տանըքեան Սարգիս էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Հայոց Պատրիարքարանին քարտուղարներէն Նշանաճեան Տիգրան էֆ.ի, Բերայի եկեղեցիին Թաղական Խորհուրդին առաջին քարտուղար Պօզմաճեան Միքայէլ էֆ.ի եւ Գումգաբուի եկեղեցիին Թաղական Խորհուրդին առաջին քարտուղար Հիւնքեարպէյէնտեան Բարթող էֆ.ի։

— Երրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Սեւ Լերան դեսպանատան թարգմանին կնոջ Տիկին Պոպովիչի։

— Իֆթիխարի չքանշան՝ Պէյլէրպէյի հիւանդանոցին բժշկապետ դոկտոր Մէհմէտ Թէվֆիք պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑՈՒՄ.— «Շաբաթ իրիկուն, Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Ապպաս Հիլմի փաշա, կայս. հրաւէրի մը համաձայն, Կայս. Պալատ երթալով կայս. հացկերոյթի գտնուելու եւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատուոյն արժանացաւ. նաեւ արժանացաւ կայս. մեծարանաց։

—«Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Ապպաս Հիլմի փաշա, այսօր Կ. Պոլսէն Եգիպտոս վերադառնալուն առթիւ, կայս. հրաւէրով երէկ իրիկուն ալ Կայս. Պալատ գնաց եւ կայս. հացկերոյթի ներկայ գտնուելու եւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ։ Խտիվը իրեն նկատմամբ եղած կայս. շնորհներուն համար երախտագիտութիւն եւ իր հաւատարմական զգացմանց հաւաստիքը, ինչպէս նաեւ մեկնելուն առթիւ ալ իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց յառաջ Կայս. Գահոյից»։

ԿԱՅՍ. ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Ինչպէս կ'երեւայ պաշտօնական զեկոյցէն, Եգիպտոսի Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշայի ի պատիւ, շաբաթ ու կիրակի գիշերները, Կայս. Պալատան մէջ կայս. հացկերոյթ տրուեցաւ։ Խտիվը Ջուպուգլիի իր պալատէն Բեհիճէր շոգենաւակով Տոլմա Պաղչէի մզկիթին քարափը ժամանեց։ Հոնկէ պալատական կառքերով եւ հեծելազօր Հիւսնի փաշայի հետ Կայս. Պալատ գնաց։ Կառքին կը հետեւէին կայս. թիկնապահ մը եւ երկու յիսնապետներ հեծեալ։ Միւս կառքերուն մէջ կը գտնուէին Խտիվին հետեւորդները. Ժամ կէսին Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ կայս. Պալատան դահլիճը երթալ, ուր Ապպաս Հիլմի փաշա պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։ Կայս. հացկերոյթին ատեն պալատական նուագածուներու խումբը անընդհատ նուագեց։ Խտիվը իր երախտագիտութիւնները մատոյց յառաջ կայս. Գահոյից։ Յետոյ կայս. արտօնութեամբ Ապպաս Հիլմի փաշա պալատական կառքերով Պէպէք գնաց եւ անկէ ալ Բեհիճէր շոգենաւակով Ջուպուգլը։

— Այսօր Աղեքսանտրիա կ'ուղեւորի Էլ-Մարուսա շոգենաւով։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Բրինի մէջ ու շրջականները աւազակներ հալածելու պաշտօն ունեցող կայս. զինուորներուն եւ պուլկար աւազակներուն միջեւ կատարուած ընդհարումին հետեւանքով, աւազակները ցիրուցան ու բնաջինջ եղեր են։ Այդ աւազակներուն մէջ կայ սպաննուած աւազակապետ Սանտալսքի օգնականը, Սպիրօ անուն ծանօթ աւազակը։

—Իրբեւ յառաջապահ Բրին գիւղը մտնող կայս. զինուորներու եւ նոյն գիւղը ապաստանած աւազակներու միջեւ ընդհարում մը կատարուելով, աւազակները բնաջինջ եղեր են. նաեւ ցիրուցան վիճակի մէջ փախչող աւազակներն ալ խիստ կը հալածուին։

—Թըրնովայի շրջականները, Բոթաց գիւղին մէջ հանդիպուած աւազակներու եւ կայս. զինուորներու միջեւ ընդհարում մը կատարուելով այդ աւազակները բոլորովին նուաճուեր են։

—Օսթրովօ գիւղին մէջ կատարուած հալածումներու եւ խուզարկութիւններու հետեւանքով նոյն գիւղը ապաստանած աւազակները բնաջինջ եղեր են։

—Կայս. զինուորներու եւ աւազակներու խումբի մը միջեւ կատարուած ընդհարումի մը հետեւանքով բնաջինջ եղած աւազակներու մէջ կան Բլաչօլ Բաշքօ, Մէյսաքա, Եորկի ու Բուտօզլը Տիմիթրի անուն աւազակապետները։

—Միթրայի ու Բաթրոսի շրջականները կայս. զինուորներու միջեւ կատարուած ընդհարումներու հետեւանքով աւազակները բնաջինջ եղեր են։ Գոյվէ վանքին լերան սարորտին մօտերը աւազակներէն տասնըհինգ Պուլկարներ ձերբակալուեր են։

—Հէտրէ գիւղին մէջ՝ վեց, Գուրը տէրէ գիւղին մէջ՝ եօթը եւ Բաղսալէ գիւղին մէջ հինգ հոգի հնազանդութիւն յայտնելով իրենց տուները վերադարձեր են։

—Երեք Պուլկարներ որոնք Բլաշ գիւղին մէջ զինեալ վիճակի մէջ աւազակներու միացած էին, անզէն վիճակի մէջ ներողութիւն խնդրեր են։

—Բասալէ, Բէկս ու Ճէնվա գիւղերուն մէջ եօթը տնուոր, Հէտրէ գիւղին մէջ հինգ վեց եւ Գորատէրէէն ալ մէկ տանուոր դիմում ընելով վերադարձեր են։

—Հէտրէ գիւղին շրջակայ Գարատէրէի արեւելեան բլուրներուն վրայ հանդիպուած աւազակներու եւ կայս. զինուորներու միջեւ ընդհարում կատարուելով, աւազակները բնաջինջ եղեր են։

—Իմացուելով որ Վիզէ գաւառակին ժողովուրդէն Դամանճէրօղլը Թորոս եւ Նիքէ գիւղին ժողովուրդէն անոր չորս ընկերները Նիքէ Բուդաճի շրջականները պահուըտած են, ամէնքն ալ ձերբակալուեր են իրենց զէնքերով։

—Սէրֆիճէ գաւառին Գաեալար գաւառակին Իսարէէ գիւղին մէջ պահուըտած աւազակներ բոլորովին բնաջինջ եղեր են։

—Գաեալար գաւառակին Ծէմնի գիւղին այն Պուլկարները որոնք աւազակներու միացած եւ անոնց օգնած էին, իրենց զէնքերով անձնատուր եղեր են կայս. կառավարութեան։

—Ամսոյս Ցին գիշերը Ճումայի Պալայի Բաղլըքի Պէլիճէ լեռներուն Գուրը Կէօլ անուն տեղը անցնիլ ուզող աւազակները, կայս. զինուորներուն կողմէ պաշարուելով, ստիպուեր են փախչիլ։

—Կոսովայի նահանգին Տէվէլպաղըրատանի շրջակայքը ապաստանող աւազակները կայս. զինուորներուն կողմէ նուաճուեր են։ Այդ աւազակներուն հետ գտնուող պետերէն Շումէնալը Լատամիրով անուն չարագործը սպաննուեր է։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին Սինոդին շաբաթ օրուան նիստին մէջ կարդացուեցան Մանաստըրի ու Քէօրիճէի մետրապոլիտներուն եւ Գըրքքիլիսէի եպիսկոպոսին կողմէ ղրկուած նամակները, որոնք կը ծանուցանեն թէ նոյն տեղերու Օրթոտոքսները միշտ արժանի կ'ըլլան կայս. կառավարութեան հովանաւորութեան շնորհներուն եւ թէ ամէնքն ալ բարեմաղթութիւններ կ'ընեն Վեհ. Սուլթանին համար։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգաց մէջ համախմբուած կայս. զինուորներուն համար նուիրատուութիւնները կը շարունակուին մեծ եռանդով։ Բարձր. Նազիմ փաշա հոն նուիրեց 500 ներքին բաճկոնակ, 500 ֆանէլա, 500 ներքին տաբատ ու նոյնքան կապ եւ 500 զոյգ գուլպայ։

—Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեան քարտուղար Նուրի պէյ եւ նոյն դիւանին բոլոր քարտուղարները ու պաշտօնեաները նուիրեցին 200 ներքին բաճկոնակ, 200 ներքին տաբատ եւ 200 շապիկ։

—Զանազան կողմերէ ալ 52,234 ղր. է գումար մը յանձնուած է քաղաքապետութեան պաշտօնատունին մէջ կազմուած յանձնաժողովին։

—Պոլսոյ մէջ մինչեւ հիմա հաւաքուած են 229 գօտի, 258 սանտալ, 312 գուլպայ, 312 ներքին բաճկոնակ, 208 ներքին տաբատ ու կապ եւ 203 շապիկ։

—Եգիպտոսի երեւելիներէն Աւնի Մէհմէտ Մէնչուվի փաշա եգիպտական հազար ոսկի նուիրեց՝ պուլկար աւազակներու հետ կատարուած ընդհարումներու ատեն վիրաւորուող կայս. զինուորներուն համար։

—Պրուսայի նահանգէն նորէն 635 զոյգ սոնապան ղրկուած է. նաեւ 7017 զոյգ սոնապան գնելու համար ալ 90,000 ղրուշի գումար մը։

—Սպարապետ Դուռը, սոյն իրիկուն, Մախսուսէի Պահրը ճէsիs շոգենաւով Սելանիկ ղրկեց 21,000 զոյգ տրեխ եւ 13,000 սոնապան Րումէլիի մէջ գտնուող կայս. զինուորներուն համար։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Քաղաքապետութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովը, Ախթէրպէի, Միթիայի, Ինէ Ատայի եւ շրջականերու ժողովրդեան պէտքերը հոգալու համար, 3715 ղրուշի նոր գումար մը ստացաւ, զոր նուիրած են Ուիթըլ խանին մէջ առաջնակարգ վաճառական Պ. Ուիթըլ եւ Ընկերութիւնը՝ 1000 ղրուշ, Բերայի Նպարեղէնի ֆրանսական վաճառատան տէրը՝ 100, Սուլթան Համամի մէջ մանիֆաթուրաճը Իլիալար Սուֆ էֆ. 150, Չիչէք Բազարի մէջ խուրտավաճառ Մարտի Բոլիքար էֆ. 200 ու որդին՝ Մուիզ Բոլիքար էֆ. 100, Չիչէք Բազարի մէջ չուխայի վաճառական Ժողէֆ էֆ. Էպուաֆ՝ 300, Մահմուտ Փաշայի Հաճօբուլու խանին մէջ Պ. Բէնպէնիսթէ՝ 50, Ալալմէճան խանին մէջ Թէզղոպճօղլը Մարիօ Լուի էֆ. 500, սեղանաւոր Պ. Բրէզինթա՝ 100, Արէլասթոս Աքէչօ վաճառատունը՝ 100, Վասիլաքի էֆ. Սէրաքիոթի՝ 100, Նօրկաքի էֆ. Նամիքօ՝ 100, Ալաճա Համամի մէջ մանիֆաթուրայի վաճառական Խաիմ Բոհէն էֆ. 200, Պոլիս Պալըք Բազարի մէջ Պոխոր էֆ. 150 եւ Մալիմաք ու Սէրվէք լրագիրներու վարչութենէն 473 ղրուշ։ Հանգանակութեան ընդհանուր գումարը հասած է 171,966 ղրուշի։

ԴԵՂԱԳԻՐՔ.— Սըհհիյէ պաշտօնատունը ծանոյց պէտք եղած տեղը՝ փութացնել օսմ. դեղագիրքը, որուն համար յանձնաժողով մը կազմուած է բժշկական վարժարանին դասաւանդութեանց տեսուչ Մահմուտ փաշայի նախագահութեամբ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Նիւքէսլէն սեպտ. 12/25 թուականով կը գրեն թէ նոյն օրը կատարուեր է Սեօյիսէլի շոգենաւին եւ Ապտ-իւլ-Համիտ յածանաւակին ծովը իջեցնելու արարողութիւնը, մեծ յաջողութեամբ։ Այդ նաւերու կապուած չուանները կտրեր է Լոնտոնի օսմ. դեսպան Միւզիւրիւս փաշայի կինը։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, այդ արարողութեան ներկայ գտնուեր են օսմ. դեսպան Միւզիւրիւս փաշա եւ նաւային ֆէրիք Հիքմէթ փաշա. նաեւ ներկայ գտնուեր են օսմ. դեսպանատան պաշտօնեաները, Անգլիոյ ծովային Նախարարութեան կողմէ պատուիրակներ, Արմսթրոնկ Նաւագործարանին նախագահ Սըր Անտրիւ Նօպլ, նոյն նաւագործարանին տնօրէն Լորտ Արմսթրոնկ, Նորթումպըրլէնտի դուքսը եւ եօթը հարիւր չափ հրաւիրեալներ։ Բոլոր ներկաները գնահատեր են թէ՛ շոգենաւին եւ թէ յածանաւակին ներքին ու արտաքին գեղեցկութիւնները։ Արարողութենէն ետքը բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար. նաեւ բանախօսութիւններ արտասանուելով յիշուեր է Թուրքիոյ ու Անգլիոյ միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները եւ այն մեծ գնահատման ու համակրութեան զգացումները, զորս Անգլիոյ մէջ ամէն ոք կը տածէ Վեհ. Սուլթանին, օսմ. կառավարութեան եւ օսմ. բանակին ու նաւատորմին նկատմամբ։ Այդ բանախօսութիւնները ողջունուեր են «Կեցցէ»ներով։

ՊԵՐՈՒԹԻ նոր կուսակալ եւ Պրուսայի նախորդ կուսակալ Խալիլ փաշա շաբաթ օրը Մասամպիայէն Կ. Պոլիս ժամանեց եւ ուղղակի Կայս. Պալատ երթալով իր երախտագիտական զգացմանց հաւաստիքը մատոյց։

—Խալիլ փաշա յետոյ Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՍԸՎԱԶԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.— Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ երկրորդ սեննկապետին միջոցաւ Իր կայս. բարեւները հաղորդել տալ Սըվազի կուսակալ Րէշիտ պէյի՝ այն փութկոտութեան համար որով կը գործադրէ կայս. հրամանները։

ԵԷՄԷՆԻ զօրաբանակին հրամանատար եւ փոխ-կուսակալ Ապտուլլահ փաշա, Վեհ. Սուլթանին մատուցելու համար, Կ. Պոլիս ղրկեց Արաբիոյ 150 ոչխարներ, վագրեր եւ սիրամարգներ, որոնք շոգենաւէն հանուելով Կայս. Պալատ տարուեցան։

Բ. ՈՒ Գ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿՆԵՐԸ ղրկուեցան րէտիֆներու համար պատրաստուած 36,800 ձեռք հագուստ եւ 23,500 կրկնոց։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան հասոյթներէն դրոշմի ու դրոշմաթուղթի հասոյթները աւելցնելու համար կազմուած յանձնաժողովը շաբաթ օրն ալ գումարուեցաւ Եվգաֆի Նախարար Ղալիպ փաշայի նախագահութեամբ։

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիի գիծին առաջին մասին համար, Գոնիայէն Էրէյլի, երկաթ կամուրջներու ինը ծրագիրներ Ընկերութեան կողմէ մատուցուեցան հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ պուլկարական գործակատար Պ. Կէչով, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, Վիէննա փոխադրուած է։ Պելկրատի նախորդ գործակատար Պ. Խրիսթօ Պրաքալով Կ. Պոլսոյ առժամեայ գործակատար կարգուած է։ Այս վերջինը Փրանսայի մէջ ուսած եւ երկար ատեն վարած է Սոֆիայի արտաքին գործոց Նախարարութեան ընդհանուր քարտուղարի պաշտօնը։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Պ. Լէյշմանի ընտանիքը շաբաթ օրը մեկնեցաւ Քէօսթէնճէի շոգենաւով։

—Ամերիկեան դեսպանատունը վարձեց Թօբըլի տունը, Թագրիսթան փողոց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Իտալիոյ դեսպանը եւ պուլկարական գործակատարը, շաբաթ օրը, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Իտալիոյ եւ Ռումանիոյ դեսպանները, շաբաթ օրը, տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Հասան Թահսին ստորագրութեամբ ծրագիր մը մատուցանելով Ներքին գործոց Նախարարութեան, մենաշնորհ խնդրուեցաւ մաքրելու հարիւր հազար արտավար այն պարապ հողերը՝ որոնք Սէյհանի յորդելէն մինչ ջուրի տակ կը մնան. նաեւ ջրանցքներ բանալու եւ մշակելի հողեր ընելու համար։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց հեռագրական կայաններու համար Հիւզ մեքենաներ գնել, որոնց առաւելութիւնները ընդհանուր կերպով ճանչցուած են, մանաւանդ հաղորդակցութեանց արագութեանը մասին։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Աքթիտիս, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, հրաւէր ուղղեց տեղւոյն հելլենացիներուն, որպէս զի օգնեն կարօտ Յոյներու։ Առաջին գումարում մը կատարուեր է Պ. Աքթիտիսի նախագահութեամբ, հանգանակութեան ձեռնարկելու համար։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ արտաքին գործոց նախարար Պ. Վուքովիչ, ուրբաթ օրը, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունենալու միջոցին, Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ ակնակուռ ընծայատուփ մը պարգեւել անոր։ Պ. Վուքովիչ յետոյ այցելեց յախճապակիի կայս. գործարանը եւ Կայս. Պալատան ասպաստանները։

—Պ. Վուքովիչ, շաբաթ օրը, Կ. Պոլսէն մեկնեցաւ Քէօսթէնճէի շոգենաւով։ Ստաթէոնին մէջ նոյն շոգենաւը երթալով, Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին անունով ողջերթ մաղթեց Պ. Վուքովիչի։

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.— Մեծ-Եպարքոսը ծանոյց կառավարական բոլոր պաշտօնատուններուն որ ամբողջ պաշտօնէութեան ցանկերը ղրկեն Ելմտական Նախարարութեան, վասն զի ինչպէս ծանուցուեցաւ, նորահաստատ անձնական տուրքին համար անոնց ամսաթոշակին երկու օրականը վար պիտի դրուի ամէն տարի։

—Միանգամայն ծանուցուեցաւ մարդահամարի վերատեսչութեան որ բնակիչներու ընդհանուր ցուցակներ ղրկէ Ելմտական Նախարարութեան՝ անձնական տուրքին գանձմանը համար։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Սավա Կրուիչ զօրավարը, շաբաթ իրիկուն, Պելկրատ ուղեւորեցաւ երկաթուղիով։ Կ'ըսուի թէ զօրավարը նախարարապետութեան ու արտաքին գործոց նախարարի պաշտօններուն պիտի կոչուի։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հանգստեան թոշակի սնտուկէն թոշակի հաշուէն առնելիք ունեցող զինուորականներու, այրիներու եւ որբերուն, ինչպէս ծանուցուեցաւ իրենց պահանջքին փոխարէն պիտի տրուին մաքսատանց մէջ մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքները։ Պետական Խորհուրդը որոշեց թէ, որպէս զի զեղծում մը չգործուի, մի միայն այդ որբերուն ու այրիներուն տրուին նոյն ապրանքները՝ անոնց ձեռքը գտնուած ամսաթոշակի կտրօններուն հետ հաշուակցուելով։

ԹՆԴԱՆՈԹ ՔԱՇՈՂ ՁԻԵՐ.— Պաշտօնական Ձեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ կայս. կառավարութիւնը պէտք տեսած է գնելու թնդանօթ քաշելու յատուկ 920 հունգարական ձիեր։ Այդ առթիւ ամսոյս 17ի չորեքշաբթի օրը նուազուրդ պիտի կատարուի. Տեղեկութիւն առնել ուզողները՝ այսօր եւ նուազուրդի մասնակցիլ ուզողներն ալ, հինգ հարիւր ոսկիի երաշխաւորութեան գումարով, չորեքշաբթի օր ժամ 6ին պէտք է դիմեն զինուորական սպառազինմանց վերատեսչութեան։

ԳԱՐԹԱԼԻ ՈՒ ԵԱՔԱՃԻՔԻ միջեւ հանրակառք բանեցնելու մասին խնդրուած մենաշնորհին համար քաղաքապետութիւնը նպաստաւոր կարծիք յայտնեց։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ցուցակ մը պատրաստեց զօրաբանակներու կեդրոնական հիւանդանոցներու պէտք ունեցած բժշկական գործիքներուն համար, որպէս զի հիւանդ զինուորները, առանց Կ. Պոլիս բերելու հարկ մնալու, դարմանուին։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ գիծին յատկացուելիք նոր շոգեկառքերուն շինութիւնը կատարելու համար ձեռնհաս պաշտօնատունը գրեց պէտք եղած տեղը որ յանձնարարութիւնը շուտով ըլլայ։

ԳԱՐԱՔԵՕՅԻ կամուրջին Պոլսոյ կողմը Շիրքէթի շոգենաւերուն յատուկ նաւամատոյցներուն վրայ խանութներու շինութիւնը քանի մը օրէն պիտի սկսի։

ԲԱԲԵՐԴԻԷՆ կը գրեն մեզ սեպտ. 7 թուականով.—«Ամսոյս 5 էն 6 լուսնալիք գիշերը ժամը վեցէն ինը հրդեհ մը մոխիրի վերածեց քաղաքիս արեւելեան հիւսիսային ծայրը հաստատուած պղինձի հալոցարանը. վնասը կը հասնի հազիւ հարիւր ոսկիի։ Հրդեհը անուշադրութեան արդիւնք էր եւ մազ մնաց ամբողջ Ճիկօպոչէն հայաբնակ թաղը հրոյ ճարակ պիտի ըլլար, եթէ գայմագամ Ալի Նէվզատ, Թնդանօթի զօրաց գայմագամ Ասաֆ եւ Րէտիֆ զօրաց գայմագամ Մուսթաֆա պէյերն եւ կայսերական զինուորները իսկոյն չփութային հրդեհին վայրը։ Կրակը սկսած էր հալոցարանին ծխնելոյզէն եւ տարածուելով ամբողջ շէնքը այրելէ յետոյ պիտի լափէր յարակից ածուխի մթերանոցը՝ ուր 1-200 լիբրայի պատրաստ ածուխ կար՝ եւ պատկից աղքատիկ հայ տուները՝ որոնք մանաւանդ անճողոպրելի պիտի ըլլային։ Գովելի եւ գնահատելի ջանքերն ու սրտապնդող քաջասրտութիւնները վերոգրեալ պաշտօնատարներուն՝ խրախոյս եղան զինուորներուն եւ ժողովուրդին սանձահարելու հրդեհը։ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը որոշած է քաղաքէն դուրս անջատ տեղ մը հիմնել տալ հալոցարանը։»

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը որոշեց որ մաքսատուն բերուած ուտելիքները եւ ըմպելիքները միանգամայն միքրոպագիտական տեսակէտով քննուին։ Մինչեւ որ մաքսատան մէջ յատուկ տեղ մը սահմանուի, այդ քննութիւնը բժշկական վարժարանին միքրոպագիտական աշխատանոցին մէջ պիտի կատարուի։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Սեպտ. 6 էն 12 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 146, որոնց 97ը իսլամ (43 այր 54 կին), 45ը՝ քրիստոնեայ (28 այր, 17 կին) եւ 4ը հրեայ (2 այր, 2 կին)։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՆՈՒԿ.— Երէկ գիշեր Սիրքէճիի կայարանին մէջ Այաթէֆանոսէն եկող կառախումբին վագոնները մաքրող սպասաւորը քսան օրուան տղեկ մը գտաւ սեւ լաթի մէջ փաթթուած։ Յոյնի զաւակ էր։ Սիրքէճիի մօտ խահուէճի Նարկի, որ արդէն զաւակ մը ունէր, որդեգրեց զայն։

ՎԱՆԱՅ Շատախ գաւառակին Շրտան գիւղին մէջ, Ալոեան Վարդան, իր տան ախոռին մէջ ինքզինքը կախեր է՝ ենթակայ եղած լուսնոտութեան հետեւանքով։

ԽԱՂՈՂ ՈՒՏԵԼՈՒ ԱՐԴԻՒՆՔԸ.— Այվանսէրայի Լոնճա թաղին մէջ, Նպարավաճառ Կեսարացի Իլիա, երէկ գիշերը խանութը գոցելու ատեն, խանութին առջեւ դրուած խաղողի կողովէն քանի մը հատիկ բերանը նետեց եւ յանկարծ սկսաւ պոռալ. մեղու մը կոկորդը խածած էր։ Թէեւ անմիջական օգնութիւններ եղան, սակայն ուռեցքը չանցնելով, խեղճ մարդը մեռաւ շնչահեղձ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԷՆ երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանող Մեմֆիս շոգենաւին մէջ հիւանդացած Միխայլ Գորտիօպուլօս անուն վաճառական մը ճամբան մեռած ըլլալով, քննութիւն կատարուեցաւ եւ հաստատուեցաւ թէ սովորական հիւանդութենէ մեռած է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բերայի ճիւղերը գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ հինգշաբթի։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բերայի գրասենեակները յառաջիկայ հինգշաբթի գոց պիտի մնան։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Րումէլիի երկաթուղիի պարտամուրհակներուն 202րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի 18/1 հոկտ. 1903ին, ճիշդ կէսօրին, Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ հրապարակաւ եւ Օսմ. Կայս. Պանքային աջակցութեամբ։

6/19 Սեպտ. 1903 4—4

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՐԱՑՄԱՆ ԽԱՉԻ ՏՕՆԸ

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք շաբաթ օր, Ս. Պատրիարքը շաբաթ իրիկուն հանդիսաւոր թափօրով Պատրիարքարանէն առաջնորդուեցաւ Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին։ Երէկ առաւօտ նախագահելով օրուան խորհրդաւոր արարողութեանց Ս. Պատարագ մատոյց։ Ն. Սրբազնութիւնը ճաշու գրքէն յետոյ օրուան տօնին առթիւ քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան ունենալով Պօղոս առաքեալին սա խօսքը. «Զի բան խաչին կորուսելոցն յիմարութիւն է, այլ փրկելոցս մեզ իմաստութիւն։» Ս. Պատրիարք Հայրը առաքեալին այս խօսքը ընդլայնելով պարզեց թէ Խաչին հաւատքը իրաւամբ քրիստոնեային համար փրկութիւն եւ իմաստութիւն է։ Քրիստոնէական սկզբնական դարերու կեանքը պատկերացնելով, Ն. Սրբազնութիւնը Խաչին նկատմամբ Դ., Ե. եւ մինչեւ Ը. դարերու եկեղեցական հայրերուն կենցաղէն ալ օրինակներ առաջ բերաւ։ Հուսկ ապա ի վեր հանեց Խաչին հաւատքը, սիրոյ հաւատք մը, եւ այս առթիւ անոր գեղեցիկ արդիւնքները պարզեց, քրիստոնէական եւ բարոյական տեսակէտով։ Ետքը Ս. Պատրիարքը, օրուան տօնին առթիւ, Վերացման Խաչին վրայ համառօտ ակնարկ մը նետեց, թէ ինչպէս Յակոբոս Տեառնեղբայր առաքեալ խաչը վերացնելով խաչին համար տարած է սա յաղթանակը. «Խաչի քո Քրիստոս երկիրպագանեմք», որուն համար Եկեղեցին ալ հանդիսաւոր արարողութեամբ կը կատարէ Խաչվերացի հանդէսը։ Ն. Սրբազնութիւնը օրհնութեամբ վերջացուց քարոզը, ջերմ մաղթանքներ ընելով Վեհ. Սուլթանին կենաց, որուն շնորհիւ մեր լեզուն ու կրօնքը կրցած ենք պահել։ Ժողովուրդը «ամէն»ներով ձայնակցեցաւ այս մաղթանքին։ Պատարագէն յետոյ հանդիսաւոր թափօրով, Ս. Պատրիարքը առաջնորդուեցաւ Ս. Խաչի վարժարանը։ Ս. Պատրիարքը հոն ընդունեց Թաղ. Խորհուրդի եւ Ազգասիրնամի մարմինը։ Ապա, ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան, 20 հոգինոց ճոխ սեղան մը տրուեցաւ, որուն կը սպասարկէր Ազգասիրնամի մասնախումբը։ Սեղանին ներկայ էր նաեւ Պոլսոյ րէչի համալսարանին բրոֆէսէօր ու լրագրական թղթակից Պէնէտէթթօ տը Լուքա։ Ս. Պատրիարքը օտարազգի հիւրին ներկայացուց ներկայ պաշտօնական անձնաւորութիւնները։ Բարթող էֆ. Թէլեան բաժակ առաջարկեց Ս. Պատրիարք Հօր կենաց. ապա բրոֆ. Լուքա Ս. Պատրիարք Հօր կենաց, եւ այս առթիւ թէ՛ ազգային վարժարանին եւ թէ Պէրպէրեան վարժարանի յառաջդիմութեան մաղթանքներ ըրաւ. ապա Րէթէոս էֆ. Պէրպէրեան Թաղին կրթական վիճակը պատկերացուց եւ ֆրանսերէն լեզուով շնորհակալութիւն յայտնեց օտարազգի հիւրին։ Հետզհետէ խօսեցան Թաղ. Խորհուրդին եւ Ազգասիրնամի մարմինին կողմէ անդամներ, ինչպէս նաեւ Բարթող էֆ. Թէլեան որ մամուլի կատարած դերը պարզելով՝ ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ մամուլի աշխատաւորներուն համար։ Ի վերջոյ Ս. Պատրիարքը յուզեալ շեշտերով գովեց Սկիւտարի կրթական եւ Թաղ. մարմինները, եւ Հայ. Եկեղեցին ու հոգեւորականութեան համար մաղթանքներ ըրաւ։ Ս. Պատրիարք Հօր այս բանախօսութիւնը ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ։ Ն. Սրբազնութիւնը իրիկուան նախագահեց Խաչվերացի արարողութեան։ Այսօր Սկիւտար կը մնայ եւ իրիկուան Զամլըճայի բարձունքը պտոյտ մը կը կատարէ։ Վաղը տեղւոյն երկսեռ վարժարանները այցելելէ յետոյ Պատրիարքարան պիտի իջնէ։

Բաբերդէն կը գրեն մեզ սեպտ. 7 թուով.—Ինչպէս գրած էինք նախապէս, Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. այցելելէ յետոյ իր թեմերը Թորթում, Կիսկիմ եւ Սպեր, ուրբաթ օրուընէ ի վեր քաղաքս կը գտնուի եւ հիւր է ազգ. Առաջնորդարանի մէջ։ Ն. Գերապատուութիւնը, Պատրիարքական յանձնարարութեամբ, եկած է կարգադրել քաղաքիս Ճիկրաչէն թաղի հնամեայ բազմակնճիռ եւ դժուարալոյծ հարցը, ինչպէս նաեւ Մայր վարժարանի բարոյական եւ նիւթական կացութիւնը։ Տ. Զաւէն վարդապետ հանդէպ Ճիկրաչէնի հարցին կը գտնուի այնպիսի լաբիւրինթոսի մը մէջ զոր չկրցան հարթել՝ նախապէս Տ. Գէորգ եպիսկ. Իւթիւճեան, Տ. Բարթողիմէոս վրդ. Պաղճեան, Տ. Ամբրոսիոս վրդ. Թուքիւճեան եւ յետոյ Տ. Յովհաննէս վրդ. Յակոբեան (նախորդ Տեղապահ Բաբերդի) եւ Տ. Արիստակէս վրդ., ներկայ Տեղապահը։ Սակայն թուելով այս անունները, չենք ուզեր յանցաւորած ըլլալ, այլ ամէն պարագայի մէջ կը բաղձանք տեսնել լաւագոյն կարգադրութիւն մը Տ. Զաւէն հայր սուրբին ձեռքով։ Այսօր առաւօտուն Մայր եկեղեցւոյ մէջ սովորականէն եռապատիկ աւելի բազմութեան մը ներկայութեան՝ կէս ժամու չափ քարոզ խօսեցաւ Տ. Զաւէն վրդ. բացատրելով «Ես»ին կարեւորութիւնը յաղթելու մասին»։

—Խաչի տօնը մեծահանդէս կատարուեցաւ նաեւ Ղալաթիոյ եկեղեցին, ուր կը գտնուի Զարխափան Ս. Աստուածածնի պատկերը, որուն տարեկան ուխտաւորութիւնը տեղի կունենայ ամէն տարի այս տօնին։ Շրջակայ եւ հեռաւոր թաղերէ երկսեռ բազմութիւն ներկայ կը գտնուէր պատարագին, զոր մատոյց Ռոտոսթոյի առաջնորդ Տ. Ներսէս Ասլանեան Սրբազան, եւ Խաչի տօնին վրայ խօսեցաւ իմաստալից քարոզ մը, բնաբան ունենալով Մատթէոսի աւետարանին հետեւեալ խօսքը. «Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր եւ գայ զկնի իմ չէ ինձ արժանի»։ Ն. Սրբազնութիւնը պարագային յարմար խրատներով վերջացուց իր քարոզը։ Երեկոյին նոյն հանդիսաւորութեամբ եւ ի ներկայութեան երկսեռ խուռն բազմութեան տեղի ունեցաւ Խաչվերացի արարողութիւնը։ Երէկուան ուխտաւորութեան արդիւնքը գանձելու համար, Արմաշի Դպրեվանքի Խնամակալութիւնը յատուկ պաշտօնեաներ կարգած էր, թէպէտ տեղւոյն Դպրաց դասը, Ազգասիրնամը, Թաղ. Խորհուրդը եւ պաշտօնէութիւնն ալ տուրքէն օգտուեցան, կարգաւ պտըտցնելով պնակներ։

—Մայր եկեղեցւոյ վերջին նորոգութեան առթիւ դասին մէջ դրուած Պատրիարքական Աթոռին առաջ բերուելէն Երուսաղէմի փոխանորդին յատուկ տեղը քիչ մը նեղցած ըլլալով, Տ. Գէորգ եպիսկ. կը պահանջէր որ այդ տեղը իր նախկին վիճակին վերածուի, եւ հետեւաբար այդ օրէն ի վեր Մայր եկեղեցի չէր իջներ։ Ս. Պատրիարքին յանձնարարութեամբ, Տ. Գէորգ եպիսկ. երէկ Մայր եկեղեցի իջնելով պատարագեց Ս. Խաչի տօնին առթիւ։

—Ս. Էջմիածնէն կը հեռագրեն թէ Ս. Միւռոնի կաթսան համբուրելու եւ իրենց ուխտը կատարելու համար ամէն կողմէ եւ քաղաքներէ մեծ բազմութիւն կը դիմէ այն տեղ։ Գաւառապետը կազակներով դուրսը կը պատէ, կարգապահութեան համար ըստ օրինի, նոյնպէս ոստիկանապետ մը, որ նոր նշանակուած է, կազակներով կը պատէ եղեր։ Թանգարանի, գանձարանի եւ ուրիշ տեղերու բանալիները միաբանութիւնը յանձներ է Ս. Կաթողիկոսին։ Տ. Սուքիաս Արք. Պարզեանց անցեալ ամսոյ 27ին եկեր է Ս. Էջմիածին, եւ հետեւեալ օրը ճամբայ ելեր է երթալու Երեւան եւ նահանգապետի մէկ գրութեան պատասխանելու։

—Խարբերդի Առաջնորդ Պէտրիկեան Տ. Խորէն Ծ. վրդ. օգոստ. 11ին Խարբերդ հասեր է։

—Խառն Ժողովը հրաւիրուած է յառաջիկայ չորեքշաբթի օր գումարուիլ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Ուսուցչական ընտրելեաց քննիչ յանձնաժողովը երէկ Սկիւտար Պէրպէրեան վարժարանին մէջ գումարուելով, ընտրելիներու քննութեան արդիւնքին տեղեկագիրը պատրաստելով զբաղեցաւ։

—Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել Արմաշու Դպրեվանքին բազմարդիւն փոխվանահայր Դուրեան Գեր. Տ. Եղիշէ եպիսկոպոսի։ Կը փութանք մեր շնորհաւորութիւնները յայտնել Ն. Գերապատուութեան՝ կայս. այդ շնորհաց արժանանալուն համար։

—Համիտիյէ մանկանց հիւանդանոցին տեսչութիւնը Աֆիոն Գարահիսարի հանքային ջուրէն 100 շիշ նուիրեց Բանկալթիի Ս. Յակոբայ հիւանդանոցին։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ռոտոսթոյէ խմբագրութեանս հասած գրութենէ մը գոհութեամբ կը տեղեկանանք որ տեղւոյն Առաջնորդարանին մէջ կատարուեր է նշանախօսութիւնը մեր համակրելի թղթակից Տիգրան էֆ. Պաղտիկեանի՝ ընդ Օր. Երանուհի Պետրոս Յովհաննովիքի։ Տիգրան էֆ. Պաղտիկեան մեր արդիւնաւոր ուսուցիչներէն է եւ մինչեւ այս վերջերս յաջողութեամբ կը վարէր Ռոտոսթոյի Յիսուսեան ազգ. երկսեռ վարժարանի մէջ տնօրէն-դաստիարակի պաշտօնը. ծանօթ է Արեւելքի ընթերցողներուն իր երգիծական յօդուածներով. իսկ Օր. Երանուհի Յովհաննովիկ տոհմիկ ընտանիքի մը կը պատկանի, տեղւոյն Ս. Յովհաննեան վարժարանին վերջին շրջանաւարտներէն է եւ հետեւաբար միջնակարգէն ներած չափով զարգացած ըլլալով՝ մեր գաւառական իգական սերունդին մէջ օրինակ տանտիկին մը ըլլալու ամէն առաւելութիւններով օժտուած։ Մեր շնորհաւորութիւնները ու խնդակցութիւնները երկու կողմին։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 27 սեպտ.—Նոր զինուորներու վերաբերեալ օրէնքը, Երեսփ. Ժողովին կողմէ վերջնական կերպով ընդունուելէ առաջ, քանի մը տեղեկատուներ գոհունակութիւն ու երախտագիտութիւն յայտնեցին կայս. այն պատգամագրին համար որ կը վերաբերի բանակին նոյնութեանը ու միութեանը, յարելով թէ բանակը պէտք է կայսրութեան պահպանութեանը զօրաւոր գործիքը ըլլայ արտաքուստ եւ խաղաղութեան պահպանմանը՝ ներքուստ։ Նոր զինուորներու վերաբերեալ օրէնքին քուէարկութենէն ետքը, Երեսփ. Ժողովը սկսաւ վիճաբանիլ ստիպողութեանը վրայ այն առաջարկութեանց որոնք կը վերաբերին ողողումներէ վնասուած նահանգներուն օգնելու գործին։ Այդ վիճաբանութեանց պահուն նախարարապետը յայտարարեց թէ այդ աղէտը միւս տարիներունէն անցած ըլլալով, կառավարութիւնը իր ելմտական վիճակին ներած չափով պիտի օգնէ վնասուած նահանգներուն։ Վիճաբանութեանց շարունակութիւնը երկուշաբթի օրուան յետաձգուեցաւ։

ԹԻԷՆ-ՋԻՆ.—Բէյ-Թանկի մէջ, Թաքուի հիւսիսային արեւելեան կողմէն վեց մղոն հեռու, երկու ամիսէ ի վեր ժանտախտ ու քոլէրա կը տիրէ։ Մինչեւ հիմա երկու հազար մահեր պատահած են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ռիչմընտի դուքսը մեռաւ. ծնած էր 1818ին։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՀՌՈՄ, 27 սեպտ.—Մօտալուտ է արքայական այն հրամանագիրը, որ կը հրամայէ խորհրդարանական քննութիւն մը կատարել Իտալիոյ նաւատորմին նկատմամբ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսը Վիսպատէնի մէջ ներկայ պիտի գտնուի՝ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ կայսրերուն տեսակցութեանը։ Ֆոն Պիւլով կոմսը նաեւ պիտի խորհրդակցի Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամզտորֆ կոմսին հետ։

ՄԱՆՏ.— Լօզէրի ծերակուտական Պ. Ռուսէլ մեռաւ։

ՍՈՖԻԱ.—Ընտրական պայքարը շատ եռանդուն է։ Ընդդիմադիր ամբողջ կուսակցութիւնը միացած է ներկայ Նախարարութեան դէմ։ Գլխաւոր քաղաքներու քաղաքապետութեան Խորհուրդները եթէ չլուծուին, ընդդիմադիր կուսակցութիւնը յաղթական պիտի հանդիսանայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Ցուցեալ տոկոսը 5½ փրկ. այս լիգուիտասիոնին տրուեցաւ, որով Քոնսոլիտէն իր գինէն 5½ փրկ. պակաս բացուեցաւ։

ՓԱԿՈՒՄ 13 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	25½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	32
Ամէնէն վար գին	»	24	23
Րումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	123	37
Ամէնէն բարձր գին	»	123	75
Ամէնէն վար գին	»	122	62
ԲԱՑՈՒՄ 15 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Փ. Կ.	24	29
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	123	50
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—

Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Տօք. Օթմ. Տանտ է Վալքօն		—	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	35
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	95
» ժուիսանս		143	—
» պարտաթուղթ		485	—
Ջրառ Կ. Պոլսոյ		563	—
Թրանսվալ		100	—
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն		264	50
[illegible]		71	50
Անատոլիի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	25
« պարտաթուղթ «		532	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	108	35
Բարիզ » »	Ֆր.	22	15
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոլոս չէք	մարգ	18	73
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	21	98
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	03
Անգլիական ոսկի	»	109	36
Շօլ էժիբթիան	»	80	—
Րուպլիք	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	34
Մէճիտիք	»	—	—
ռուպլի Զօլօթայ	Օ. Ո.	5	67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 26 Սեպտեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		88	18
Օսմանեան Թուրք սէրի Բ.		59	50
» » » Գ. բաց.		31	87
» » » Դ. գոց.		31	87
Օսմանեան Պանքա		13	25
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5%		41	50
» Մօնօբոլ		43	—
Պուլկարական 1888		89	—
Էժիբթիէն ինիֆիէ		104	75
Բօմբիա		104	—
Թրանսվալ		4	87
Այտին երկաթուղի		15	—
Փոխանակագիր		25	41¼
ԲԱՐԻԶ, 26 Սեպտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3%		96	57
Օսմ. Ֆոնս. սէրի Դ. } բաց.	Ղրշ.	33	70
} գոց.	»	32	70
» » » Բ.	»	60	70
» » » Գ.	»	36	60
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	584	—
Օսմանիէ	»	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	127	75
Օսմ. Մաքսատուն	»	452	—
Օսմ. Ռէժի	»	384	—
[illegible] Թիւրք 4%	»	485	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1106	—
Իտալական Ռանթ	»	103	85
Սպանիական արտաքին	»	91	82
Թրանսվալ	»	100	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դ. ամփոփ.	»	—	—
ՎԻԷՆՆԱ, 26 Սեպտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Րումէլիի երկաթուղի	»	130	25
Օսմ. Ռէժի	»	—	—
ՊԵՐԼԻՆ, 26 Սեպտեմբեր			
Թուրքը	Ֆր.	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	132	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	101	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	175

ԳՕԼԷԺ ՖՐԱՆՍԷ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԺԻՒԼ ՖՕՒՐ
Ֆրանսական երկրորդական վարժարան

Դասաւանդութիւն հայերէն լեզուի։

Վարժարանը պիտի ունենայ այս տարի վաճառականական ուսմանց եւ կառավարական պաշտօնատանց ու այլ գրասենեակի վարչական գիտելեաց (ուսումը ի տարէ) նոր ճիւղ մը, յատուկ դասընթացքով։

Բերայի վարժարանը պիտի բացուի Դշ. 10/23 սեպտեմբերի։

Գատըգիւղի վարժարանը պիտի բացուի Բշ. 8/21 սեպտեմբերի։

Արձանագրութիւնք կը սկսին Բշ. 25/1 սեպտեմբերի։ 12—20

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԿԸ ՅԻՇԵՑՆԵՆՔ ԹԷ

Դասարաններու լաւագոյն կազմակերպութիւնն ու կանոնաւորութիւնը, ինչպէս եւ ծրագրի ու ժամանակացոյցի ճիշդ գործադրումը կարելի կ'ըլլայ՝ շնորհիւ

ՆՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻՆ

որ կը բաղկանայ 10 պրակներէ եւ կը բովանդակէ նախակրթութեան բոլոր ճիւղերը որ կ'աւանդուին Ազգ. վարժարաններու մէջ։

10 պրակի գինն է 30 ղրշ.
Փոստի ծախքով 35 »
Դիմել առ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ
Խորասանճեան խան, Սիրքէճի Կ. Պոլիս

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ միւպայաա օլունաճագ ժարօն թազլիթի բիրինճին պէհէր եիւզ քիլօսը մէճիտի եիրմի ղրուշ հիսապըլա եիւզ էլլի աէօրթ վէ Թրիեաքէ չէքերլէնին տախի պէհէր աէօրթ գանթարը տօգսան աէօրթ ղրուշտան թալէպի ճօհտէսինտէ օլտուղունտան վէ մահը հալը րումինին օն էէտինճի չէհարշէնպի կիւնինէ գատարտա եիւզտէ բէշ թէմինաթըլա պիլէ Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ միւրաճաաթլարը իլան օլունուր։

Ֆի 14 էյլուլ սէնէ 319 1—3

* * *

Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ միւպայաա օլունաճագ քարտիֆ վէ նիւքասըլ մասէն քէօմիւրլէրինին միւնաքասասընա պաշլանըլտըղընտան վէ մահը հալը րումինին օն էէտինճի չէհարշէնպի կիւնիւ գարար էվվէլի վիրիլէճէյինտէն իհալէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթը աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաաէհպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի Ճէլիլէի միւրաճաաթլարը իլան օլունուր

Ֆի 14 էյլուլ սէնէ 1319 1—3

HUILE de HOGG

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Ցոյանի է թէ մորուի ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձմեռը որքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երիկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ եւ կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու սառրին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, եւ որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մորուի ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անստգիւտ անարատութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամենուն ծանօթ է արդէն եւ Բարիզի Իւնիօն տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ հրաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն եւ նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մորուի ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու եւ դեղավաճառներու քով։

EMULSION HOGG

Իբոֆոսֆիթ տը շօ եւ սուտ կը պարունակէ

Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիլիօն Բարիզ։ Մեծաքանակ կը ծախուի Նշան Մանուկի քով, Սուսուֆեան խան, Պոլիս։ 6—30

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԻՃԱԶ ԹԻՄՈՒՐ ԵՈԼԸ

ՄԷՆՖԱԱԹԸՆԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ՍԻԿԱՐԱ ՔԵԱՂԸՏԸ

Պու Իրատէի Սէնիյէի նազրէիբը Բատիշահի իմայ օլունմուշ տըր:

Ինչպէս քեաղըտ Ֆրանսանըն էն մէշհուր սիկարա քեաղըտը ֆապրիքալարընտան «Ժօզէֆ Պարտու»նըն իմալաթխանէսինտէ եաբըլմագտա վէ էյ հէր ճիհէթ մէմալիքը օսմանիյէտէ սարֆ ու խըթիհլաք խալէն քեաղըտլարա ֆայիգ պուլունմագտա տըր։

Թէրքիպի չէրաիթը սըհհիյէյի հաիզ օլտըղը վէ բիրինճի վէ քեթէն իլէ պիր մըգտարտա մէվատտը Թէաֆիւն մատտէյի հավի պուլունտըղը պատէթթահլիլ Մէքթէպը Թըպպիյէի Շահանէնին 17 չուպաթ սէնէ 319 Թարիխլի Թասդիգնամէսիյլէ խապիթ օլմըշ տըր։

Ինչպէս քեաղըտ իւչ նէվէ այրըլըպ պիրինճի նէվի 150 եափրագտան իպարէթ օլարագ եիրմի բարայա, իքինճի նէվի 132 եափրագ օլարագ օն բարայա վէ իւչիւնճի նէվի 80 եափրագտան իպարէթ օլարագ պէշ բարայա սաթըլմագտա, պիրինճի նէվի գութուլարընտա ալթմըշար, իքինճի նէվիտէ տօգսանար վէ իւչիւնճի նէվիտէ եիւզ եիրմիշէր քեաղըտ պուլունմագտա տըր։

Գութուլարըն վէ քեաղըտլարըն գաբագլարը իւզէրինտէ Հիճազ Թիմուր եօլը գոմփոզիսիոնը ալթընըն մէօհրի պուլունմագտա տըր։

Պիւթիւն պիր գութու սաթըն ալանլարա պիրինճի նէվտէն 100տէ 15, իքինճի վէ իւչիւնճի նէվլէրտէն 100տէ 10 թէնզիլաթ իճրա օլունըր։

Մահալը իմալ վէ ֆիւրուխթը Սթամպոլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Պիւյիւք Իսմաիլ Բաշա խանընտա 7 նումէրօ տըր։

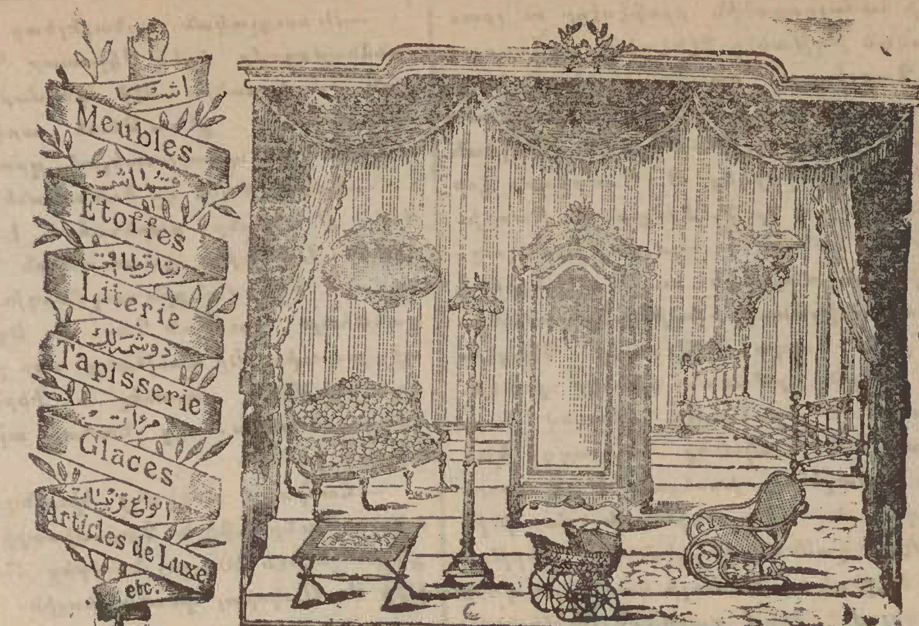

ԱԼԻ ՐԻԶԱ ԷՖԷՆՏԻ

Ղալաթիայի Հայոց եկեղեցիի դէմ թիւ 25

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԱԾ

Ջղացաւութիւն, կէս գլխացաւ, քնահատութիւն, էնֆլիւէնցա եւ ամէն ջղային հիւանդութիւն, ապահով բուժում կը գտնեն, տոքթէօռ ԳՐՈՆԷԼԻ հակաջղացաւական դեղահատներու միջոցաւ։ Գին, տուփը գրացուցակին հետ, 3 ֆրանք, բոլոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ Մթերանոց, Տոքթէօռ Գռոնէլ եւ ընկ. 75, Պօէսի փողոց, Բարիզ, Կ. Պոլիս, Ծ. Մէզիէի որդիք եւ ընկ. բոլոր դեղավաճառաց քով։ 11—30

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորութեան դրամը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած հատուցումները՝ Ֆր. 84,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000է աւելի ապահովագրեալ ունի. որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը եւ որոնց կը պատկանին բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրեալներու վճարուած շահաբաժիններու գումարը Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ [illegible] մինչեւ հիմա ուրիշ որ եւ է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլորներէն աւելի առանձնաշնորհումներ [illegible] եւ շահաւոր ապահովագրութիւններ, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլալ [illegible] ճամփորդութեան [illegible] [illegible] եւ զինուորական [illegible] ու սահմանափակութեան եւ մինչեւ իսկ պատերազմի [illegible] Տինգէօրեան բոլորը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի առաջ ապահովագրեալին վճարելէ յետոյ, առանց յետոյ ապահովագրեալին հաշիւն [illegible] այս [illegible] փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլորին մէջ 30 օր ապահովագրեալ [illegible] վճարման հետոյ [illegible] [illegible] ապահովագրեալներուն մինչեւ 5 տարի վերստին յարուցանել [illegible] ապահովագրեալները 5 առ 100 տոկոսով հաշուի [illegible] [illegible] [illegible] Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլորին մէջ նշանակուած ժամանակաշրջանի մը համար [illegible] այդ ժամանակամիջոցին մէջ ներք մահ պատահելու ապահովագրեալ գումարը կը հատուցանէ ամբողջութեամբ [illegible] [illegible] ապահովագրեալներուն։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր [illegible] ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ [illegible] ապահովագրութեանց ամէնէն աւելի [illegible] [illegible] Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՕՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ընդհ. Գործակալ
Ա. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հուէյտ [illegible] խան
[illegible] փողոց, Վլէթոյեա խան
Ղալաթիա.

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, աղուոր, վատոյժ, հիւանդկոտ տղաքը երբեք չէի սիրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուկ, թմբլիկ, զուարթ, կայտառ տղաք ծնցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ ապագայի ուժեղ, կայտառ եւ կուռի զաւակներու արժանանալու եւ զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր տղայ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց տրուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր եւ բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանել զայն։

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը եւ քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժովնար ու կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակռայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ տղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորձանքները պիտի ունենայ, սակայն տղեկը առանց ոեւէ հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով ցատկելով եւ շարունակեց աճիլ ու զօրանալ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը տղայ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու եւ քաջողջ երիտասարդներ եղան. Ես անկեղծօրէն ու սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Պօնաբարթ փողոց Թ. 17
ՍԱՐԿՈՒԹ ԺԱՆՆԻ

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։

23—26

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամէն ամիս երկու անգամ կը բանին Լիվրփուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թարիֆա	2936
Ումպրիա	8128	Սիպերիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	3558
Սէրվիա	7392	Ալէպպօ	118
Աուրանիա	7269	[illegible]	16

Դիմել առ

ՃՕԼԻ Ե ՍԷԺԷՐ
Joly et Seager
[illegible] խան, Թիւ 6. 7 8 Ղալաթ. [illegible] փողոց 25

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը:

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ եւ իրականապէս նոր հանրագիտական բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ եւ գիտուններէ շարագրուած, նկատի առած է գիտութեանց եւ հմտութեան ամէնէն վերջին հիւները, արդիական գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի եւ հոյակապ շինուածներու, տարազներու եւ թիթեռու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու եւ տունկերու, սեւ եւ գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, եւ 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. Բաժանորդները կրնան եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սերիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագինը հետեւեալն է. { 190 ֆրանք [illegible] տետրերով կամ սերիներով եւ կամ կիթակազմ հատորով
225 ֆրանք կազմուած հատորով, (demi-chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանաչ

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանդաներով) չորս անգամէն. իւրաքանչիւրը հաւասար, առաջինը վեց ամսուան անգամ մը, այն ատեն որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրանկով, ստորագրողը զերծ կը մնայ ամէն գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պրակներ ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մօնբառնաս փողոց, թիւ 17։ Խնդրողին 16 երեսնոց պրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի ղրկուի ձրիաբար։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(20 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բաղչէ Ղափուսի

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հաւ փուլը փողոց. Օսմ. Նահանգական դէմը։

Դիր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաքօյի
Մահրուճիլար. Զարզըր խան, Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ՝ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

COMP RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 16/29 Սեվաստապօլ ժամը 10ին առտու։ Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 18/1 Օտէսա ժամը 10ին առտու։
Շբ. 20/3 Մէթէյիւս, Իզմիր, Փիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible] ՇՈԳԵՆԱՒԸ
Սեպտ. 28ին Սիւէֆաայի, Սեւ ծովին։
[illegible]
Սեպտ 29ին Սիւէֆաայի, ուղ. Մարսիլիա
[illegible] Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ [illegible]
[illegible] 516 Բ. [illegible]

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՅԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի եանը
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար Չարշը պոյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատունը կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ օղլուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռոզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Դօնկօ	2906	Գրատիօ	1595	Մարչէլօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1841	Դօրօ	895	Հիտրօ	773	Մարտէլլօ	3709	Սիլօ	1735
Արիոստօ	2274	Էլտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Մէրանօ	3557	Սիլվիօ	1193
Բասանօ	1822	Էսթօ	937	Հումպէր	3720	Միլօ	1037	Սորէնթօ	1200
Բորոտինօ	1264	Ֆալքօ	2383	Հորաշիօ	3807	Մոնտէկիւ	1725	Թասսօ	1328
Բրավօ	1076	Ֆրավօ	1713	Հումալէօ	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրունօ	841	Ֆինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Բաֆֆալօ	4431	Ֆլորօ	2464	Ինաֆօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թոլէտօ	1470
Կէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	1520	Ճիլնօ	1080	Օնտարիօ	4035	Թորպէտօ	487
Կալիբսօ	1337	Ֆռաղօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Կամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օթթօ	1537	Վասքօ	1914
Կաթօ	1094	Ֆրիլանտա	1828	Քոմէտօ	1700	Բօլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Գալիլէօ	349	Լէօ	1053	Բիզարօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանդօ	2272	Ռինալտօ	1663	Ձէնօ	1850
Կլիօ	2697	Հալիֆօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռոլլօ	1813	Ջէրօ	1200
Կոլորատօ	4235	Գիտանօ	1243	Լոբէնգօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Քօնկօ շոգենաւը, նաւապետ Հորպօրտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած եւ Օտեսա ուղեւորած է։

Հօրաշիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Ուրպինօ շոգենաւը, նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻԼՖ ԵՆԻՔՃԷՕՅ
Թ. 23—24 [illegible] 277

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	[illegible]	3500
Արմէնեան	10500	[illegible]	3500
Քէօրքեան	10500	[illegible]	3000
Լանքասդրիան	9000	[illegible]	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	[illegible]	3500
Քօլոմպիան	8000	[illegible]	2500
Սէսդրիան	8000	Անատոլիան	2500
Տէվոնիան	8000	[illegible]	2500
Ուինիֆրէտիան	8000	Լէզպիան	2000
[illegible]	3700	Մինօ	900
[illegible]	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլորիտիան	3700	Լիսպօն	80
Ռոմըն	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքի պայուսակ [illegible] կամ [illegible] մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ.
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆԴԸՆ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]
[illegible]
400

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՄՈՒՐԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (154)

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԶԿՕԲԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ե

Մինչ Մաքսիմ կը մտածէր, երկու ոստիկաններու նստարանին վրայ նորէն կը սկսէր ծայր տալ խօսակցութիւնը։

—Ինչ շահ ունիմ այդ վարպետորդի կինը ճանչնալուս մէջ, հարցուց դնդապետը վարանումով մը։

—Կը կարծէի որ իրաց վիճակը յստակօրէն պարզած եմ ձեզի, ըսաւ Մուրիաթին խոժոռ շեշտով մը։ Մայրէն կը սկսիմ դարձեալ, եթէ երբեք այդ բանը հաճելի կը թուի ձեզի։ Այդ վարպետորդի կինը, ինչպէս կը կոչէք զայն, Բարիզի մէջ կը վարէ բոլոր ծածուկ ընկերներուն գործերը եւ գիտէ անոնց գաղտնիքները։ Զի տարակուսիր իմ ո՛վ ըլլալուս եւ իր խնդրութիւնը ձեզի մատնուած ըլլալուս վրայ։ Հետեւաբար մեծ փութկոտութիւն ցոյց պիտի տայ, յարաբերութեան մտնելու համար ձեզի հետ, որ իր բարեկամներուն վրայ հսկելու պաշտօն ունիք։ Ձիրենք լրտեսողներուն վրայ լրտեսել, անուրջն է այդ չարագործներուն որոնք յաճախ կ'իրագործեն զայն, խումբին վերաբերող կիներու ծառայութեան ու հրապոյրներուն շնորհիւ։ Բայց այս անգամ, առաւելութիւնը ձեր կողմը պիտի ըլլայ, քանի որ խնդրին իրազեկ, առիթը եզական է՝ գործուած յանցանքները դարմանելու համար։

—Ըսել կ'ուզէք թէ մինչեւ սիրային յարաբերութիւն հաստատելու չափ պէտք է յառաջանամ։

—Ինքն ալ ատոր պիտի ձգտի, յուսալով որ օգտակար գաղտնիքներ պիտի խլէ ձենէ. սիրելի Ալեքսիս, այնուհետեւ դուք պէտք է ճգնէք մտերմութեան առիթէն կատարուած խօսակցութիւններէն օգուտ քաղելու համար։ Ինչպէս ըսի քիչ մը առաջ, դարձեալ կը կրկնեմ թէ հիանալի գեղեցկութիւն մը ունի։ Նոյն իսկ կը խորհիմ թէ անոր հաճոյ թուելու համար ստանձնուած պաշտօն մը բնաւ չպիտի անարգէր զիս։

—Այն ատեն դուք ինչո՞ւ չէք ստանձներ այդ գործը։

—Հարկ պիտի ըլլայ որ ես ստանձնեմ, եթէ երբեք դուք ընկրկիք։ Բայց միեւնոյն բանը չպիտի ըլլայ ատիկա։ Այդ կինը շատ աւելի կը փափաքի ձեր սիրտը շահիլ քան թէ իմս։ Ես նշանակութիւն չունիմ անոր համար։ Ընդհակառակը, երբ թշնամի կ'ուզէ հրապուրել ձեզ, միանալու անկարելիութեան մէջ դնելով։ Մնաց որ եղբայրացուց Մուրիաթին, սիկառ մը վառելով, եթէ երբեք ես ձեր տեղը ըլլայի, պիտի ուզէի ինծի վերապահել այդ վտանգաւոր կնոջ տիրանալու գործը։ Կրնամ երաշխաւորել թէ, երբ յաջողիք անշշուկ մէջտեղէն վերցնել այդ կինը, նորէն ձեռք պիտի բերէք ճարպիկութեան մասին ձեր ունեցած հին համբաւը, որ քիչ մը կոտրած է արկղիկին գողութեան պատճառաւ։

—Կրնա՞յ, ըսաւ Պօրիսօֆ, իր հայրենակիցին համոզկեր շեշտէն հրապուրուած, կը սկսիմ խորհիլ թէ ուղիղ ճամբուն մէջ կը գտնուիք։ Վճարենք եւ դուրս ելլենք։ Ինծի այնպէս կը թուի որ այդ Ֆրանսացին մեզ կը դիտէ գաղտագողի. կ'ուզեմ որ մեր հետքը կորսնցնէ։

Մուրիաթին ալ համակարծիք էր դնդապետին։ Սպասեակը կանչեց, հաշուեցուցակը պահանջելու համար։

—Անհաւատալի բան, կը մրմռար Մաքսիմ, թայլերը թխելով բերնին մէջ, աւելի շուտ աւարտելու համար ճաշը. Պօրիսօֆ ու կոմսուհիին զինավարժութեան ուսուցիչը զոյգ մը բարեկամներ են։ Այդ Պօրիսօֆ կոչուածը ռուս դիւանագիտութեան գաղտնի գործակալ մըն է, լրտես մը, աւելի լաւ ճշդելու համար բառը։ Տիկին Նալթա կ'արհամարհէ ու կ'անարգէ զայն… իմ գիտցածս՝ դաւադիր մը չէ ան, բայց թերեւս կը ճանչնայ դաւադիր անձեր… անոնք որոնց տեղեկութիւն տուած է փորձէ, արկղիկը գողնալու համար։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ այդ Քարտիքին, կոմսուհիին ծառայելով, անկէ թոշակ ստանալով հանդերձ՝ Պօրիսօֆի հետ բարեկամաբար կը տեսնուի։ Միթէ զինավարժութեան այդ ուսուցիչը կը մատնէ՞ կոմսուհին։ Թերեւս այս վերջինն ալ գաղտնիքներ ունենայ։ Ո՞վ գիտէ թէ կոմսուհիին գաղտնիքները չէ ծախած այդ մարդուն, որուն վրայ կը կասկածինք թէ մի գուցէ Ռոպէր տը Քարնոէլը բանտարկած ըլլայ։ Կրա՞յ, պիտի հասկնամ իրողութիւնը։ Կոմսուհին խոստում տուաւ ինէ Պօրիսօֆի դէմ չգործելու, բայց պարտաւոր չեմ աչք գոցելու երբ անոր կը հանդիպիմ. իրաւունք ունիմ անոր գացած տեղը երթալու եւ հետեւելու պարոնի մը՝ որուն հետ այնքան մտերմօրէն կը վարուի։

Սակայն երկու ճաշողները վճարած էին իրենց հաշիւը եւ ոտքի կ'ելլէին, վերարկունին հագնելու համար։

Մաքսիմ Տորժէր լաւ նշմարած չըլլալով անոնց շարժումները, յանկարծակիի եկաւ՝ անոնց դուրս ելլելը տեսնելով։

Սիրայօժար պիտի ուզէր գահել ճաշին վերջաւորութիւնը, բայց չէր կրնար հազիւ ձեռք դպցուած կաքաւը ձգել եւ դուրս նետուիլ, յայտնի ընելով այդ երկու անձերուն հետապնդիլը։

Ուստի համակերպեցաւ անոնց մեկնումին, միտքը դնելով շուտ աւարտել ճաշը. այս պատճառաւ՝ սկսաւ իրարու վրայ կուլ տալ պատառները։

Մէկ ակնարկով ապահովուած էր թէ դէպի ծառուղին կը դիմէին անոնք. որոշած էր հոն գտնել զանոնք եւ հեռուէն հետեւիլ, առանց ուշադրութիւն գրաւելու, մինչեւ այն վայրկեանը երբ իրարմէ պիտի բաժնուէին երկու բարեկամները. յետոյ պիտի հասկնար զինավարժութեան ուսուցչին ո՛ւր երթալը։

Ամէնէն աւելի այս վերջինն էր որ հետաքրքրութիւն կը պատճառէր իրեն։ Դնդապետը կոմսուհիին կը վերաբերէր ալ եւս. Յնոր տնօրինութիւն, Մաքսիմ անով պէտք չէ զբաղէր։ Բայց կրնար եւ պարտէր ուսումնասիրել տիկին Նալթայի մէկ ամսականաւոր ուսուցչին ունեցած ընթացքը, զոր մտերմական խօսակցութեան մը մէջ բռնած էր Պօրիսօֆի հետ։

Մաքսիմի մտքէն չանցաւ թէ զինավարժութեան այդ ուսուցիչը տիկին Նալթայի հաշուոյն գործէր. արդարեւ հաւանական չէր որ այդ դասակարգի սարքաւորուած պաշտօնեայ մը կոմսուհիին պէս ազնուական կնոջ մը գաղտնիքները ընդունէր։

Նաեւ Մաքսիմ չէր կարծեր որ նմանութենէ մը խաբուած ըլլայ, եւ թէ Պ. Պօրիսօֆի հրաւիրեալը ուրիշ Ռուս մ'ըլլայ պարզապէս։

Մնաց որ, այդ մարդը, եթէ երբեք չէր այն ինչ որ կը ներկայացնէր ինքզինքը, լաւ կատակերգակի մը պէս կը խաղար իր դերը. դնդապետը կատարելապէս համոզուած, համակարծիք կը գտնուէր հետը։

—Ֆրանսացին հեռու կը գտնուի հիմա, ըսաւ Պօրիսօֆ, ծառուղիին հասնելով. ատեն ունինք մեր սիկառները լմնցնելու, թատրոն մտնելէ առաջ։

—Աւելի լաւ, պատասխանեց Մուրիաթին, քանի որ կանխաւ երկու թիկնաթոռներ վարձած եմ ամփիթատրոնին մէջ, ճիշդ այն օթեակին տակ, ուր կ'երթայ այդ կինը, ամէն ուրբաթ գիշեր։

—Կը տեսնեմ որ ամէն բան կարգադրեր էք։ Սակայն կրնայ ըլլալ որ զիս չգտնէք, որովհետեւ կանխաւ իմաց տուած չէիք ձեր այցելութիւնը։

—Այդ պարագային, այս իրիկուն, առանձին պիտի երթայի Օբերա, վաղը առտու պատմելու թատրոնին մէջ տեսած գործերս, որովհետեւ շատ կ'ուզէի չփախցնել այնքան լաւ առիթ մը, այդ պչրուհիին հանդիպելու համար։ Երբ ձեր տունը գացի, ինծի ըսին թէ ակումբին մէջ պիտի ճաշէիք. ուղղակի հոն դիմեցի։ Սիրելի ընկեր, շատ լաւ տեղ ընտրած էք, ձեր բնակութիւնը հաստատելու համար. Վիեննի փողոցի այդ գեղեցիկ տան մէջ բանտարկած էք ձեր բանտարկեալը։

(Շարունակելի)